

LIETUVOS DIASPOROS APKLAUSA

2022 m. gruodžio 20 – 2023 m. sausio 24 d.

Tyrimas atliktas
Užsienio reikalų ministerijos
užsakymu

Turinys

1.	Tyrimo metodika	3
2.	Tyrimo santrauka	4
3.	Research Summary	11
4.	Respondentų socialinis-demografinis portretas	18
5.	Tyrimo rezultatų analizė.....	21
5.1.	Pilietybė.....	21
5.2.	Balsavimas rinkimuose Lietuvoje.....	24
5.3.	Privalomoji karo tarnyba Lietuvos kariuomenėje	27
5.4.	Lietuvybė	29
5.5.	Lituanistinis ugdymas.....	37
5.7.	Dalyvavimas visuomeniniame gyvenime Lietuvoje.....	44
5.8.	Lietuvos žiniasklaida/ socialiniai tinklai/ komunikacija	48
5.9.	Lietuvos diasporos politika	53
5.10.	Grįžimas į Lietuvą.....	60
5.11.	Ukraina	73
5.12.	Dalyvavimas apklausose	74

1. Tyrimo metodika

- ◆ **Tyrimo laikas:** 2022 m. gruodžio 20 – 2023 m. sausio 24 d.
- ◆ **Respondentų skaičius:** N = 2059
- ◆ **Tyrimo objektas:** 18 metų ir vyresni Lietuvos diasporos atstovai, gyvenę užsienyje ne mažiau 6 mėn.
- ◆ **Apklauso būdas:** tikslinė Lietuvos diasporos apklausa internetu. Potencialūs respondentai buvo kviečiami užpildyti anketą per Facebook portalą, per Lietuvos diasporą vienijančias organizacijas, Lietuvos diplomatinės atstovybes ir konsulines įstaigas užsienyje.
- ◆ **Apklauso paklaida:** rezultatų paklaida neviršija 2,2% (jei atranka būtų tikimybinė).

2. Tyrimo santrauka

2022 m. gruodžio mėn. 20 d. – 2023 m. sausio 24 d. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos (toliau – URM) užsakymu atliko Lietuvos diasporos apklausą, siekiant išsiaiškinti Lietuvos diasporos atstovų santykį su Lietuva bei jų lūkesčius ryšiui su Lietuva stiprinti. Apklausos tikslas – geriau suprasti, kaip Lietuvos diaspora vertina galimybes puoselėti tautinę tapatybę, įskaitant galimybes mokytis lietuvių kalbos; sužinoti Lietuvos diasporos požiūrį į Lietuvos pilietybės išlaikymo ar įgijimo klausimus, norą ir galimybes dalyvauti Lietuvos viešajame gyvenime bei prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo, grįžimo į Lietuvą planus ir lūkesčius. Lietuvos diasporos nuomonė ir įžvalgos svarbūs siekiant sustiprinti ir išplėsti valstybės ir diasporos ryšį, dialogą ir partnerystę bei tobulinti Lietuvos diasporos politiką ir jos įgyvendinimą.

Apklausa buvo tikslinė. Kvietimas dalyvauti apklausoje buvo platinamas, pasitelkiant Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigas bei Lietuvos diasporą vienijančias organizacijas, juo dalinamasi URM administruojamose Facebook paskyrose. Apklausoje iš viso dalyvavo 2059 Lietuvos diasporos atstovai (18 metų ir vyresni, gyvenę užsienyje ne trumpiau 6 mėn.), gyvenantys 73 šalyse. Klausimynai buvo parengti trimis kalbomis: lietuvių (N=1557), anglų (N=269), ispanų (N=233).

Apklaustųjų struktūra

Dauguma dalyvavusiųjų Lietuvos diasporos apklausoje: moterys (64%); asmenys, turintys universitetinį išsilavinimą (84%); 30–65 m. amžiaus (80%); gimusieji Lietuvoje (72%); gyvenantieji užsienyje virš 3 m. (91%, tame tarpe virš 10 m. – 66%). Virš trečdalis apklausos respondentų (37%) gyvena ES šalyse, 17% – JAV, 10% – Jungtinėje Karalystėje, 8% – Argentinoje, 7% – Norvegijoje. Dauguma dalyvavusiųjų apklausoje (66%) turi Lietuvos pilietybę, dar 12% – Lietuvos ir kitos šalies pilietybę, 22% – Lietuvos pilietybės neturi / nebeturi.

Pilietybė

Jei būtų galimybė išsaugoti Lietuvos pilietybę, dauguma apklausos respondentų (73%) norėtų įgyti kitos šalies pilietybę (2021 m. – 77%). Absoliuti dauguma (94%) netekusi Lietuvos pilietybės norėtų ją atkurti. 61% turinčių vaikų respondentų žino, kad jei

Lietuvos pilietybę vaikas įgijo gimdamas, o užsienio – iki 18 metų, vaikas gali turėti daugybę pilietybę, 39% to nežino. Daugumai tėvų (74%) tai yra aktualu.

Balsavimas rinkimuose Lietuvoje

Didžioji dauguma Lietuvos pilietybę turinčių respondentų ketina balsuoti 2024 m. Lietuvoje vykšančiuose rinkimuose (82%). 59% Lietuvos pilietybę turinčių respondentų nurodė, kad balsuotų internetu, jei būtų tokia galimybė, dar 26% balsuotų internetu, jei tokia balsavimo sistema būtų saugi. Arti pusės (45%) Lietuvos pilietybę turinčių apklausos respondentų nurodo, kad registracijos balsuoti užsienyje sistema portale www.rinkejopuslapis.lt yra aiški, 17% mano, kad sistema galėtų būti aiškesnė, 36% teigia, kad niekada šia sistema nesinaudojo.

Privalomoji karo tarnyba Lietuvos kariuomenėje

Arti pusės apklausoje dalyvavusių Lietuvos piliečių (47%) nurodė neigiamai žiūrintys į prievolę užsienyje gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams atlikti nuolatinę privalomąją karinę tarnybą Lietuvos kariuomenėje, 26% šią prievolę vertina teigiamai, 27% neturi nuomonės. Beveik du trečdaliai apklausos respondentų (65%) nežino apie galimybę atlikti privalomąją karinę tarnybą kitoje NATO šalyje arba ją pakeisti į Alternatyvią krašto apsaugos tarnybą, jei dėl religinių ar pacifistinių įsitikinimų su ginklu negali tarnauti karo prievolinkų tarnyboje.

Tapatybė

Absoliuti dauguma (90%) apklausos respondentų nurodė, kad jiems yra svarbi tautinė tapatybė. Tai svarbu visoms apklaustųjų grupėms. 2020 m. apklausos metu lietuviškos išlaikymo svarbą nurodė mažiau respondentų – 84%, o 2021 m. – 89%. Pildžiusieji apklausos klausimynus lietuvių kalba tautinės tapatybės svarbą nurodė 89% atvejų, pildžiusieji anglų kalba – 91%, ispanų kalba – 97%.

Svarbiausiais tautinės tapatybės (lietuviškos) elementais apklausos respondentai įvardijo lietuvių kalbos mokėjimą – 83%, lietuviškų tradicijų puoselėjimą – 67%, Lietuvos Respublikos pilietybės turėjimą – 57%.

Dauguma apklaustųjų (60%) teigia, kad gyvenant užsienyje yra visos sąlygos išlaikyti lietuviškos tapatybę (2021 m. – 43%). Dar trečdalis (34%) respondentų pritaria šiam teiginiui, bet

mano, kad galėtų būti daugiau galimybių puoselėti lietuvišką užsienyje (2021 m. – 44%). Neigiančių galimybes išlaikyti lietuvišką nėra daug – 6% (2021 m. - 13%).

Beveik pusė apklausos dalyvių (44%) teigia dalyvaujantys lietuviškos organizacijos užsienyje veikloje. Dauguma jų nurodo priklausantys lietuvių bendruomenei, švietimo įstaigos bendruomenei. Nedalyvaujantys lietuviškų organizacijų veikloje dažniausiai nurodė, kad neturi tam laiko – 31% ar, kad gyvenamoje vietovėje nėra lietuviškų organizacijų – 29%.

Lituanistinis ugdymas

Atsakydami į klausimus apie lituanistinį ugdymą, 38% apklausos dalyvių nurodė turintys ikimokyklinio ir (ar) mokyklinio amžiaus vaikų. 34% turinčių vaikų respondentų nurodė, kad jų vaikas (-ai) lanko / lankė lituanistinio švietimo įstaigas. Dar 36% respondentų nurodė, kad jų vaikai lietuviškų mokymo įstaigų nelankė, tačiau jie namuose su vaikais kalba lietuviškai, 21% – lietuvių kalbos, istorijos, tradicijų moko namuose.

Maždaug ketvirtadalis (24%) respondentų svarsto vaikų studijų Lietuvoje galimybę, 34% – vaikų studijų Lietuvoje galimybės dar neplanavo, tačiau neatmeta tokios galimybės, o 33% tokios galimybės nesvarsto.

29% turinčių vaikų respondentų žino, kad diasporos atstovams yra taikomos lengvatos stojant į Lietuvos aukštąsias mokyklas. Gana didelė to nežinojusiųjų dalis (39%) nurodė, kad jiems tai yra aktualu ir jie pasidomės taikomomis lengvatomis.

Įsitraukimas į gerovės Lietuvoje kūrimą

72% diasporos atstovų vienaip ar kitaip yra įsitraukę į Lietuvos pristatymo užsienyje veiklas, Lietuvos žinomumo didinimą.

68% respondentų nurodo viena ar kita forma prisidedantys prie gerovės Lietuvoje kūrimo. Iš jų, 32% nurodė skatinantys turizmą į Lietuvą, 30% finansiškai remia Lietuvoje gyvenančius artimuosius, 16% dalyvavo labdaros ir paramos programos veiklose Lietuvoje per pastaruosius 12 mėnesių, 11% tarpininkauja užmezgant kontaktus tarp Lietuvos ir užsienio šalių, 9% yra investavę Lietuvoje ar čia įkūrę savo verslą. 21% apklausoje dalyvavusių respondentų nurodė, kad jie dar nėra prisidėję, tačiau ketina prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo, likusieji (11%) – tokių ketinimų neturintys.

7% apklausos dalyvių nurodė, kad jie dalyvauja Lietuvos diasporos profesionalų klubų veikloje, iš jų 23% teigė prisidedantys skatinant Lietuvos eksportą, 34% – investicijas į Lietuvą. Iš viso šias veiklas vykdo 42% profesionalų klubuose dalyvaujančiųjų respondentų arba 3% visų apklausos respondentų. 61% dalyvaujančiųjų profesionalų klubų veikloje nurodė vykdantys kitas veiklas: didina Lietuvos žinomumą (22%), dalyvauja renginiuose (10%), dalijasi patirtimi ir kontaktais (9%).

Dalyvavimas visuomeniniame gyvenime Lietuvoje

50% apklausos dalyvių teigia, kad ir negyvenant Lietuvoje galima dalyvauti įvairių sričių Lietuvos gyvenime, 27% – iš dalies pritaria šiam teiginiui, apie 13% – nepritaria. 2021 m. manančių, kad kliūčių dalyvauti Lietuvos gyvenime nėra, buvo mažiau – 34%.

Respondentai, manantys, kad yra sunkumų pilnavertiškai dalyvauti įvairių sričių Lietuvos gyvenime, minėjo informacijos iš Lietuvos trūkumą, technines priežastis (nėra internetinio balsavimo, negalima naudotis paslaugomis, neturint lietuviškojo ID, menka valstybinių institucijų skaitmenizacija ir kt.), bendravimo per nuotolį sudėtingumą.

Lietuvos žiniasklaida / socialiniai tinklai / komunikacija

Pagrindiniu naujienų iš Lietuvos šaltiniu apklausos dalyviai nurodo lietuvius jungiančius socialinius tinklus (33%), Lietuvoje gyvenančius šeimos narius, artimuosius bei draugus (24%), Lietuvos žiniasklaidą (20%). Lietuvos žiniasklaidoje diasporą labiausiai domina Lietuvos vidaus politikos aktualijos (31%) ir ekonominė, darbo rinkos padėtis Lietuvoje (22%). Kitos temos juos domina mažiau.

Apklausos respondentai nurodė, kad, Lietuvos aktualijoms sužinoti, dažniausiai naudojami LRT informacijos kanalais (39%), portalais „Delfi.lt“ (30%), Lrytas.lt. (16%), 15min.lt (15%) ir kt. 95% respondentų naudojami socialiniais tinklais, dažniausiai Facebook (91%), Instagram (58%) ir LinkedIn (48%).

Dauguma dalyvavusiųjų apklausoje (64%) norėtų elektroniniu paštu gauti URM ar jų gyvenamoje šalyje veikiančios, ar ją kuruojančios, diplomatinės atstovybės platinamą informaciją. Juos domintų visos temos, o daugiausia lietuvių bendruomenių veikla (27%), renginiai atstovybėje (23%).

Lietuvos diasporos politika

60% apklausos dalyvių teigiamai įvertino Vyriausybės įgyvendinamą Lietuvos diasporos politiką, iš jų 40% – teigiamai, kiti – beveik 20% – labiau teigiamai. Neigiamai Lietuvos diasporos politikos įgyvendinimą vertinančių buvo 9%. 31% neturėjo nuomonės šiuo klausimu arba nebuvo apie tai girdėję.

Nuomonę apie Lietuvos diasporos politiką turintys apklausos respondentai nurodė, kad labiausiai Lietuvos valdžios dėmesys yra juntamas šiose srityse: lituanistinio švietimo – 34%, informavimo apie grįžimo į Lietuvą galimybes – 32%, bendruomeniškumo skatinimo, diasporos organizacijų stiprinimo – 32%. Konsulinių paslaugų kokybės augimą pastebėjo 17% apklausos dalyvių.

32% apklausos respondentų nurodė, kad valstybės komunikacija (ryšys) su diaspora iš esmės yra pakankama, 28% – nepakankama, dar 40% neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Grįžimas / persikėlimas gyventi į Lietuvą

Išvykusieji iš Lietuvos dažniausiai nurodo 4 išvykimo priežastis: per mažas pajamas (19%), didesnes karjeros užsienyje galimybes (19%), studijas užsienyje (17%), norą pakeliauti (13%).

16% apklausos dalyvių nurodė numatę konkrečias grįžimo į Lietuvą datas, dar 56% neatmeta grįžimo į Lietuvą galimybės, 28% grįžti neplanuoja (daugiau tokių tarp vyresnių nei 65 metų amžiaus – 67%, JAV gyvenančių respondentų – 39%).

Dauguma planuojančių grįžti ar persikelti gyventi į Lietuvą respondentų planuoja grįžti ar persikelti gyventi į Vilnių / Vilniaus rajoną – 57%, Kauną / Kauno rajoną – 17%, Klaipėdą / Klaipėdos rajoną – 10%. Tik 16% apklausos dalyvių nurodė, jog grįžtų ar persikeltų gyventi į kitas vietas Lietuvoje.

Grįžimą ar persikėlimą gyventi į Lietuvą kada nors ateityje planuojantieji teigė, kad tai padaryti juos skatina Lietuvoje gyvenanti šeima ir draugai – 63%, niekur kitur jie nesijaučia taip gerai kaip Lietuvoje – 28%, nori dirbti ir kurti Lietuvai – 21%, nori, kad vaikai augtų Lietuvoje – 17%, pastebi Lietuvoje vykstančius teigiamus politinius, socialinius bei kultūrinius pokyčius – 15%.

Motyvaciją grįžti dar labiau sustiprintų galimybė dirbti užsienyje nuotoliniu būdu – 65%, pagalba užsieniečiams jų šeimos nariams atvykti ir integruotis – 56%, aiškesnė komunikacija apie įdarbinimo, mokslo ir studijų galimybes, socialines garantijas Lietuvoje – 52%, teisinė pagalba pradėti verslą – 47%, finansinė pagalba pradėti verslą – 46%, galimybė gauti finansinę paramą mokslui, kvalifikacijos kėlimui – 46%.

Pagrindinėmis kliūtimis ir rizikomis, planuojant grįžimą / persikėlimą gyventi į Lietuvą, diasporos atstovai įvardija: per mažus atlyginimus (49%, 2021 m. – 54%), netikrumą ar pavyks integruotis (29%, 2021 m. – 30%), tolerancijos trūkumą, ksenofobiją (26%, 2021 m. – 33%), netikrumą dėl partnerio integracijos Lietuvoje (24%, 2021 m. – 30%), grėsmę nerasti darbo pagal išsilavinimą (22%, 2021 m. – 19%).

8% apklausos dalyvių nurodė, kad informacijos apie grįžimą į Lietuvą visiškai pakanka (2021 m. – 5%), 30% – informacijos pakanka, tik reikia paieškoti (2021 m. – 27%), 17% respondentų mano, jog informacijos yra, bet ji neišsami (2021 m. – 6%). 38% kada nors grįžti / persikelti į Lietuvą planuojančių apklausos respondentų nežino, ar pakanka informacijos grįžimo / persikėlimo / (re)integracijos Lietuvoje klausimais, nes tuo klausimu nesidomėjo (2021 m. – 44%). Planuojantys grįžti ar persikelti gyventi į Lietuvą respondentai taip pat nurodė, kad labiausiai jiems trūksta susistemintos informacijos apie pirmuosius žingsnius norintiems grįžti – 62% (2021 m. – 53%). Taip pat buvo minimas ir kitos informacijos poreikis: apie darbą ir verslą – 49% (2021 m. – 42%), apie uždarbį ir kainas – 43% (2021 m. – 40%), apie sveikatos apsaugą – 42% (2021 m. – 35%), apie vaikų ugdymą – 26% (2021 m. – 28%).

Paklausti ar naudojosi vieno langelio principu veikiančio projekto „Renkuosi Lietuvą“, skirto grįžtantiesiems / persikeliantiems gyventi į Lietuvą, paslaugomis, 9% apklausos dalyvių nurodė naudojęsi „Renkuosi Lietuvą“ pateikiama informacija ir nemokamomis konsultacijomis (2021 m. – 5%, 2020 m. – 2%), 30% nežinojo, kad toks portalas yra (2021 m. – 36%, 2020 m. – 40%), 50% respondentų planuoja ateityje pasinaudoti šio portalo teikiamomis paslaugomis.

45% planuojančių kada nors grįžti / persikelti gyventi į Lietuvą respondentų norėtų dalyvauti internetiniuose seminaruose, informaciniuose renginiuose apie sugrįžimo, persikėlimo gyventi į Lietuvą problemas. Planuodami grįžimą / persikėlimą gyventi į Lietuvą, apklausos respondentai nurodo, kad darbo ieškotų per draugus – 39% (2021 m. – 40%),

„Work in Lithuania“ platformoje – 29% (2021 m. – 35%), Užimtumo tarnybos duomenų bazėje – 28% (2021 m. – 31%), kituose portaluose (be čia išvardintų) – 40% (2021 m. – 52%), kitomis priemonėmis – 13%.

Neplanuojantys sugrįžti Lietuvos diasporos atstovai nurodo, kad jie jau susikūrė savo gyvenimą užsienyje – 65%, Lietuvoje jaučia tolerancijos trūkumą, ksenofobiją – 38%, užsienyje yra visa jų šeima – 29%, Lietuvoje per žemi atlyginimai – 29%.

Ukraina

Pusė diasporos apklausos dalyvių nurodė, kad informaciją apie Rusijos karą prieš Ukrainą seka kasdien, 25% – dažnai, 20% – rečiau, dar 3% nurodė šia informacija nesidomintys.

27% respondentų teigė dalyvaujantys lietuvių bendruomenių paramos Ukrainai iniciatyvose, 66% – aukoja lėšas, 15% – savanoriauja, 10% – ketina prisidėti, 9% – neprisideda.

Dalyvavimas apklausose

Didžioji dauguma (83%) apklausos dalyvių nurodė, kad apklausoje dalyvauja pirmą kartą (2021 m. – 82%), 17% šioje apklausoje buvo dalyvavę ir anksčiau.

3. Research Summary

During the period from the 20th of December, 2022, to the 24th of January, 2023, the Public Opinion and Market Research Center “Vilmorus”, on behalf of the Lithuanian Ministry of Foreign Affairs, conducted a survey of the Lithuanian diaspora to find out the relationship of the representatives of the Lithuanian diaspora with Lithuania and their expectations for strengthening relations with Lithuania. The survey aims to understand better how the Lithuanian diaspora values opportunities to nurture national identity, including opportunities to learn the Lithuanian language; to find out the attitude to the issues of maintaining or acquiring Lithuanian citizenship; the desire and opportunities of the Lithuanian diaspora to participate in Lithuanian public life and engage in activities that benefit Lithuania; plans and expectations of returning to Lithuania. The opinion and insights of the Lithuanian diaspora are essential to strengthen and expand the relationship, dialogue, and partnership between the state and the diaspora, to improve the the Lithuanian diaspora policy and its implementation.

The invitation to participate in the survey was distributed with the help of Lithuanian diplomatic missions, communities and organizations uniting Lithuanians abroad. It was also shared on Facebook accounts administered by the Ministry of Foreign Affairs. A total of 2,059 foreign Lithuanians (aged 18 and older who have lived abroad for at least 6 months) residing in 73 countries participated in the survey. The questionnaires were prepared in three languages: Lithuanian (N=1557), English (N=269), and Spanish (N=233).

Structure of Respondents

Most respondents were female (64%); with a university degree (84%); 30-65 year-old (80%); born in Lithuania (72%); living abroad for over 3 years (91%, including those living over 10 years – 66%). More than a third (37%) live in EU countries (10% in the United Kingdom, 17% in the USA, 8% in Argentina, 7% in Norway). Most of them (66%) have Lithuanian citizenship; another 12% – have citizenship of Lithuania and another country, 22% - do not have/no longer have Lithuanian citizenship.

Citizenship

If it were possible to preserve Lithuanian citizenship, the majority (73%) would also like to acquire citizenship of another country (in 2021 - 77%). The absolute majority (94%) of those who have lost their Lithuanian citizenship would like to restore it. 61% of respondents with children know that if the child acquired Lithuanian citizenship at birth and foreign citizenship until the age of 18, a child can have multiple citizenship, while 39% are not aware of this information that. For the majority of parents (74%) this is important.

Voting in Elections in Lithuania

The vast majority (82%) of Lithuanians with citizenship intend to vote in the upcoming elections in 2024. Most Lithuanians with citizenship would vote online if there were such a possibility (59%), and another 26% would vote online if such a voting system were secure. Around half (45%) of Lithuanian citizens state that the registration system to vote abroad on the portal www.rinkejopuslapis.lt is clear, another 17% indicate that it could be clearer, and 36% state that they have never used it.

Compulsory Military Service

Almost half of the Lithuanian citizens living abroad (47%) stated that they have a negative opinion concerning the obligation for young people living abroad to serve in military service in Lithuania, 26% have a positive opinion, and 27% have no opinion. The majority, almost two-thirds (65%) did not know about the possibility of performing mandatory military service in another NATO country or changing it to Alternative National Defense Service.

National Identity

Most respondents (90%) indicated that national identity was important to them. It is essential to all groups of respondents. In the 2020 survey, the percentage of respondents who indicated that Lithuanian identity is important to them was lower - 84%, and in 2021 - 89%. Those who filled in the questionnaires in Lithuanian stated the importance of national identity in 89% of the cases, those who filled in English - 91% of cases, in Spanish - 97%.

The majority of respondents who consider national identity important indicated the knowledge of the Lithuanian language as the most important thing (83%), less important - the upholding of Lithuanian traditions (67%) and Lithuanian citizenship (57%).

Most of the respondents (60%) say that they have all the conditions to maintain their Lithuanian identity while living abroad (43% in 2021). Another third (34%) of respondents agree with this statement, but believe that there could be more opportunities to foster Lithuanianness abroad (44% in 2021). There are not many respondents denying the possibility of keeping Lithuanianness abroad - 6% (13% in 2021).

Almost half of the respondents of the survey (44%) say that they participate in the activities of Lithuanian organizations abroad. Most of them indicate that they belong to Lithuanian community or the formal / informal Lithuanian school community.

The majority of those who do not participate in activities of Lithuanian organizations indicated that they do not have time for it - 31%; or that there are no Lithuanian organizations in the area where they reside - 29%.

Lithuanian Education

38% of the respondents have preschool and/or school-age children. 34% of the respondents with children indicated that their child/children attend/attended Lithuanian educational institutions. 36% indicated that they do not attend Lithuanian educational institutions but speak Lithuanian with their children at home, 21% teach Lithuanian language, history and traditions at home.

Around a quarter of respondents are considering the possibility for their children to study in Lithuania (24%). A large proportion (34%) have not yet planned but do not rule out such a possibility, while 33% are not considering this option at all.

29% of respondents with children stated that they know about admission benefits for those foreign Lithuanians who intend to enter Lithuanian higher education institutions, while the rest did not know this. A relatively large part of those who did not know (over half) indicated that it was relevant to them, and they would look into it.

Engagement in Activities that benefit Lithuania

The majority of Lithuanians living abroad are in one way or another involved in activities presenting Lithuania abroad (72%).

68% of the respondents are engaged in activities that benefit Lithuania: 32% of them state that they promote tourism to Lithuania, 30% financially support relatives living in Lithuania, 16% participated in charity and support activities in Lithuania in the last 12 months, 11% act as mediators in establishing contacts between Lithuania and foreign countries, 9% have invested in Lithuania or established their business here. 21% of the respondents indicated that they have not yet contributed, but intend to contribute to the activities that benefit Lithuania, the rest (11%) said they had no such intentions.

7% of respondents participate in Lithuanian diaspora's professional clubs activities, 23% of them indicated that they help to promote Lithuanian exports, and 34% help to attract investment in Lithuania. A vast number (61%) of respondents indicated involvement in other activities such as raising awareness of Lithuania (22%), participation in events (10%), and sharing experiences and contacts (9%).

Participation in Lithuania's Public Life

Half of the respondents (50%) state that it is possible to participate in various activities of Lithuanian life even without living in Lithuania, 27% partially agree, and about 13% disagree with this statement. In 2021 fewer respondents (34%) stated that there were no barriers to participation in Lithuania's public life.

Most of those who indicated difficulties in actively participating in Lithuanian life mentioned the need for more information from Lithuania, technical reasons, and the problem of communication over distance.

Lithuanian Media / Social Networks / Communication

Lithuanian diaspora is mostly interested in domestic political issues in Lithuania (31%) and the economic and labour market situation in Lithuania (22%). Social networks connecting Lithuanians (33%), family members, relatives and friends living in Lithuania (24%), Lithuanian media (20%) are the main sources for news from Lithuania.

Diaspora indicated that 39% watch LRT channels and 30% use Delfi portal. They also follow information on other portals - Lrytas.lt (16%), 15 min.lt (15%). Other sources of information were mentioned even less frequently.

Almost all (95%) respondents use social networks. The most frequently used are Facebook (91%), Instagram (58%) and LinkedIn (48%).

Most foreign Lithuanians (64%) would like to receive information from the Ministry of Foreign Affairs or Lithuanian diplomatic mission by e-mail. All topics are interesting, especially Lithuanian community activities (27%) and events at the mission (23%).

Lithuanian diaspora policy

60% of respondents had a favourable opinion of the diaspora policy implemented by the Lithuanian Government, while 9% had a negative opinion. 31% had no opinion on the matter.

Respondents who expressed their opinion about Lithuanian diaspora policy think that Lithuanian authorities give their most attention to: Lithuanian education - 34%, informing about the return to Lithuania - 32%, promotion of community spirit, strengthening of diaspora organizations - 32%. 17% of the respondents noticed an improvement in the quality of consular services.

32% of diaspora indicated that the state's communication with the diaspora is generally sufficient, while 28% indicated it as insufficient. 40% had no opinion on the issue.

Return / relocation to Lithuania

Those who left Lithuania usually state 4 reasons for leaving: too low income (19%), greater career opportunities abroad (19%), studies abroad (17%), the desire to travel (13%). 16% of respondents have planned dates for their return to Lithuania, another 56% do not rule out a possibility to return, 28% of respondents do not plan to return to Lithuania (67% of the adults over the age of 65 and 39% of Lithuanian diaspora living in the USA).

The majority of those who plan to return to Lithuania indicated that they plan to return to Vilnius/Vilnius district - 57%, another 17% to Kaunas/Kaunas district, 10% to Klaipėda/Klaipėda district. Other locations were rarely mentioned - 16%.

Those who do not plan to return state that they have already made a life for themselves abroad (65%), feel a lack of tolerance and xenophobia in Lithuania (38%), have their whole family abroad - 29%, in Lithuania salaries are too low - 29%.

Those who plan to return or move to Lithuania at some point in the future said that they are encouraged to do so by their family and friends living in Lithuania - 63%, they do not feel as good as they do in Lithuania anywhere else - 28%, they want to work and create for Lithuania - 21%, they want to see their children grow up in Lithuania - 17%, and they notice that there are positive political, social, and cultural changes in Lithuania - 15%.

Those planning to return to Lithuania indicated what would strengthen their motivation the most: the opportunity to work abroad remotely (65%), support for foreign family members to come and integrate (56%), clearer communication about employment, education and study opportunities, social guarantees in Lithuania (52%), legal support to start a business (47%), financial support to start a business (46%), and the possibility of obtaining financial aid for education, training and qualification development (46%).

The main concerns about returning to Lithuania are too low salaries - 49% (54% in 2021), uncertainty about whether they will be able to re-integrate - 29% (30% in 2021), lack of tolerance, xenophobia - 26% (33% in 2021), uncertainty about the partner's opportunities in Lithuania - 24% (30% in 2021), and uncertainty of not being able to find a job in line with their education 22% (19% in 2021).

8% of respondents indicate that there is enough information about returning to Lithuania (5% in 2021), 30% have enough information but need to search (27% in 2021), 17% have enough information, but it is incomplete (6% in 2021). 38% of respondents were not interested (44% in 2021). Respondents planning to return indicated that they mostly need structured information about the first steps they should take if they want to return - 62% (53% in 2021). The need for other types of information was also mentioned quite frequently: about work and business possibilities - 49% (2021 - 42%), about earnings and prices - 43% (2021 - 40%), about health care - 42% (2021 - 35%), about education for children - 26% (2021 - 28%).

9% of the respondents have used the information provided by Migration information center "I Choose Lithuania" (5% in 2021, 2% in 2020). 30% of the respondents do not know that such a portal exists (36% in 2021; 40% in 2020). 50% plan to use the information provided by this portal in the future.

45% of respondents planning to return to Lithuania would like to participate in webinars and information events on return issues.

39% (40% in 2021) would look for a job with the help of friends, 29% (35% in 2021) would look for a job on the Work in Lithuania platform, 28% (31% in 2021) - in the Employment Service database. 40% (52% in 2021) would look for a job on other portals (besides the ones listed above). 13% indicated that they would look for a job by other means.

Representatives of the Lithuanian diaspora who do not plan to return to Lithuania indicate that they have already established their life abroad - 65%, in Lithuania they feel a lack of tolerance, xenophobia - 38%, their whole family is abroad - 29%, in Lithuania salaries are too low - 29%.

Ukraine

Half of Lithuanian diaspora follow the information about Russia's war against Ukraine daily, 25% often, 20% less often, and 3% are not interested.

27% of Lithuanian diaspora participate in Lithuanian communities' initiatives to support Ukraine, 66% donate funds, 15% volunteer, 10% intend to contribute, and 9% have not and will not contribute.

Participation in Survey

The vast majority - 83% - of respondents participate in the survey for the first time, while 17% had participated in the survey before.

4. Respondentų socialinis-demografinis portretas

		N	Proc.
Lytis	Moteris	1017	63,9%
	Vyras	511	32,1%
	Pageidauju neįvardinti	64	4,0%
Išsimokslinimas	Nebaigtas vidurinis	14	0,9%
	Vidurinis	107	6,7%
	Aukštesnysis / specialusis vidurinis	153	9,6%
	Aukštasis (bakalauro kvalifikacinis laipsnis)	571	35,9%
	Aukštasis (magistro ar magistrui prilygintas laipsnis)	672	42,3%
	Mokslų daktaras	72	4,5%
Amžius	18–29 m.	236	11,5%
	30–65 m.	1651	80,2%
	66 m. ir daugiau	172	8,4%
Gimimo vieta	Lietuva	1316	72,4%
	Kita šalis	501	27,6%
Laikas, pragyventas užsienyje	Nuo 6 mėnesių iki 3 metų	140	9,1%
	Nuo 3 iki 10 metų	391	25,3%
	10 metų ir daugiau	935	60,6%
	Nuo gimimo	77	5,0%
Socialinė grupė	Samdomas (-a) darbuotojas (-a)	752	47,6%
	Verslininkas (-ė)	257	16,3%
	Menininkas (-ė) / autorius (-ė)	50	3,2%
	Mokslininkas (-ė) / akademikas (-ė)	74	4,7%
	Valstybės / savivaldybės tarnautojas (-a)	151	9,6%
	Namų šeimininkas (-ė) / auginu vaikus	55	3,5%
	Bedarbis (-ė) / šiuo metu nedirbu	53	3,4%
	Studentas (-ė)	69	4,4%
	Kita*	119	7,5%

*Kita: pensininkas (6,3%); laisvai samdomas/ savarankiškai dirbantis (0,9%). Kiti užsiėmimai buvo minimi dar rečiau.

		N	Proc.
Gyvenamoji vieta	ES šalys	742	37,0%
	Ne ES šalys	1265	63,0%
Gyvenamoji vieta: šalis	Airija	76	3,8%
	Argentina	150	7,5%
	Ispanija	118	5,9%
	JAV	335	16,7%
	Jungtinė Karalystė	204	10,2%
	Norvegija	147	7,3%
	Vokietija	95	4,7%
	Kitos šalys	882	43,9%
Apklauskos kalba	Lietuvių kalba	1557	75,6%
	Anglų kalba	269	13,1%
	Ispanų kalba	233	11,3%

Respondento gyvenamoji šalis:

	N	%
Airijoje	76	3,8%
Argentinoje	150	7,5%
Armėnijoje	2	0,1%
Australijoje	60	3,0%
Austrijoje	10	0,5%
Baltarusijoje	9	0,4%
Belgijoje	50	2,5%
Brazilijoje	32	1,6%
Bulgarijoje	5	0,2%
Čekijoje	32	1,6%
Čilėje	6	0,3%
Danijoje	52	2,6%
Egipte	5	0,2%
Ekvadore	2	0,1%
Estijoje	12	0,6%
Graikijoje	9	0,4%
Indijoje	1	0,0%
Indonezijoje	2	0,1%
Islandijoje	6	0,3%
Ispanijoje	118	5,9%
Italijoje	50	2,5%
Izraelyje	41	2,0%
JAE	11	0,5%
Japonijoje	8	0,4%
JAV	335	16,7%
Jungtinėje Karalystėje	204	10,2%

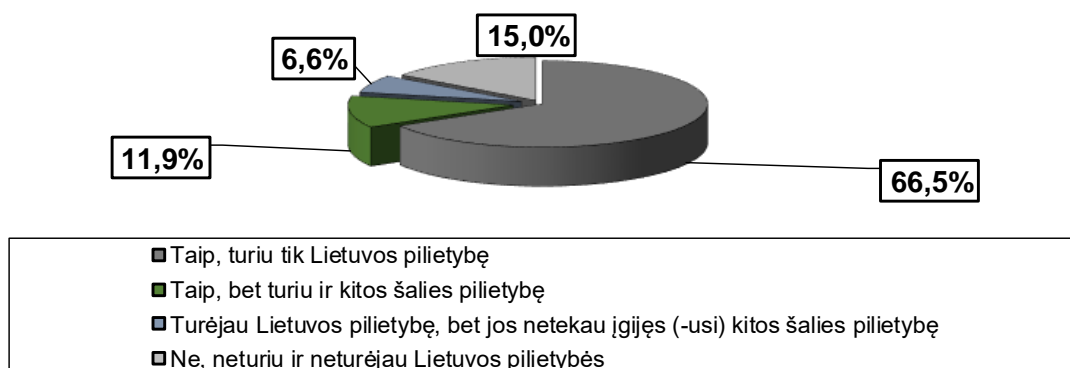
Lentelės tęsinys	N	%
Kanadoje	32	1,6%
Kazachstane	16	0,8%
Kinijoje	2	0,1%
Kipre	14	0,7%
Korėjos Respublikoje	12	0,6%
Kolumbijoje	25	1,2%
Kroatijoje	4	0,2%
Latvijoje	15	0,7%
Lenkijoje	39	1,9%
Liuksemburge	32	1,6%
Malaizijoje	5	0,2%
Maltoje	3	0,1%
Meksikoje	1	0,0%
Naujojoje Zelandijoje	1	0,0%
Nyderlanduose	34	1,7%
Norvegijoje	147	7,3%
Pietų Afrikos Respublikoje	3	0,1%
Portugalijoje	6	0,3%
Prancūzijoje	20	1,0%
Rusijoje	4	0,2%
Sakartvele	19	0,9%
Singapūre	8	0,4%
Suomijoje	12	0,6%
Švedijoje	52	2,6%
Šveicarijoje	28	1,4%
Tailande	1	0,0%
Turkijoje	17	0,8%
Ukrainoje	6	0,3%
Urugvajuje	27	1,3%
Venesueloje	8	0,4%
Vengrijoje	2	0,1%
Vietname	6	0,3%
Vokietijoje	95	4,7%
Kitoje	23	1,1%
Iš viso	2073	100,0%

Kita: Taivane (0,38%); Azerbaidžane (0,14%); Libane (0,09%); Šri Lankoje (0,05%); Filipinuose (0,05%); Pakistane (0,05%); Andoroje (0,05%); Jordanijoje (0,05%); Kirgizstane (0,05%); Peru (0,05%); Zimbabvėje (0,05%); Puerto Rike (0,05%); Saudo Arabijoje (0,05%).

5. Tyrimo rezultatų analizė

5.1. Pilietybė

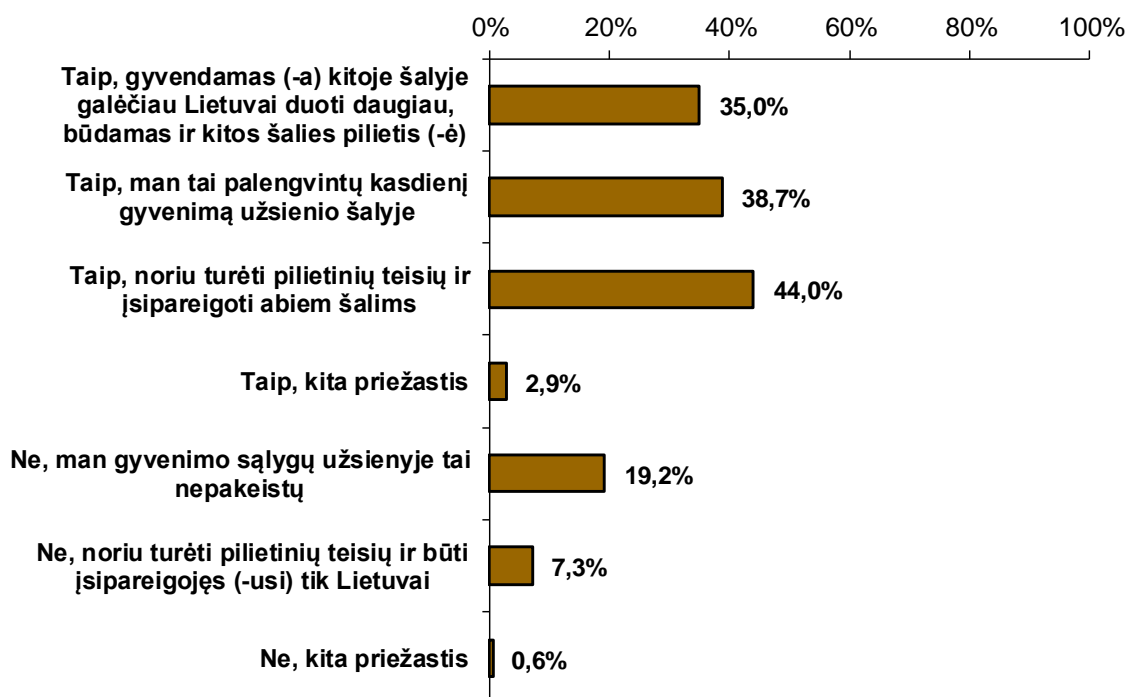
1 pav. **Ar Jūs esate Lietuvos Respublikos pilietis/-ė?**
Atsakinėja visi respondentai (N=1905)

Didžioji dauguma – 66% – apklaustų Lietuvos diasporos atstovų turi tik Lietuvos pilietybę, dar 12% – Lietuvos ir kitos šalies pilietybę. Lietuvos pilietybės neturi 15%, o jos neteko įgiję kitos šalies pilietybę – 7% apklausos respondentų. Daugiausia neturinčių Lietuvos pilietybės yra tarp gimusių ne Lietuvoje – 57%, gyvenančių JAV – 43%, Argentinoje – 67%.

2 pav. Ar norėtumėte įgyti kitos šalies pilietybę, jei galėtumėte išsaugoti Lietuvos Respublikos pilietybę?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad turi tik Lietuvos pilietybę (N=1168)

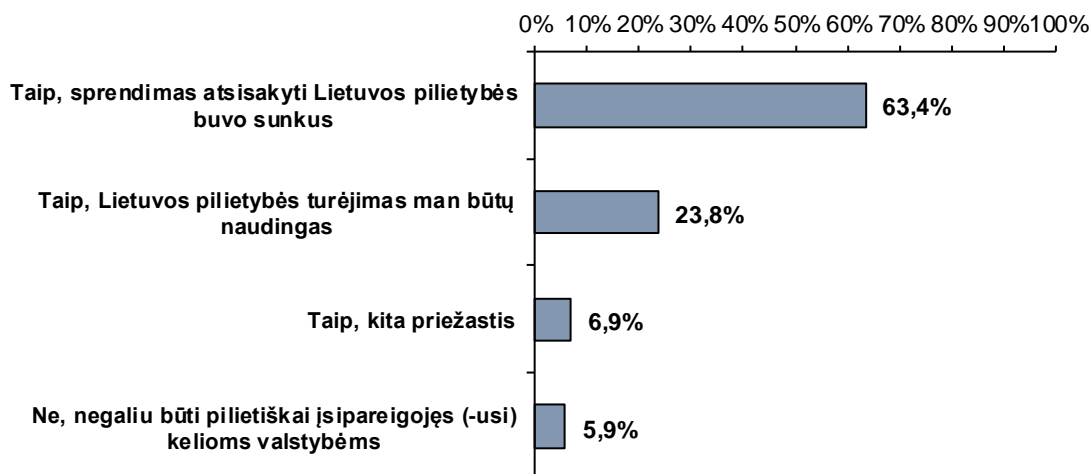
***Taip, kita priežastis:** mažiau biurokratijos/ saugumas/ paprasčiau keliauti/ dėl vaikų ir kt. asmeninės priežastys (1,5%); tai yra normalu kitose ES šalyse (0,3%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

****Ne, kita priežastis:** neįaučia tam poreikio/ užtenka rezidento statuso/ nekilnojamas turtas Lietuvoje ir pan (0,6%).

Jeigu būtų galimybė išsaugoti Lietuvos pilietybę, dauguma – 73% – norėtų įsigyti kitos šalies pilietybę (2021 m. – 77%). 44% respondentų nurodė, kad nori turėti pilietinių teisių ir įsipareigoti dviem šalims, 39% – tai palengvintų kasdieninį gyvenimą užsienyje ir 35% – būdami kitos šalies piliečiu, galėtų Lietuvai duoti daugiau.

3 pav. Ar norėtumėte atkurti Lietuvos pilietybę?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad Lietuvos pilietybės neteko (N=101)

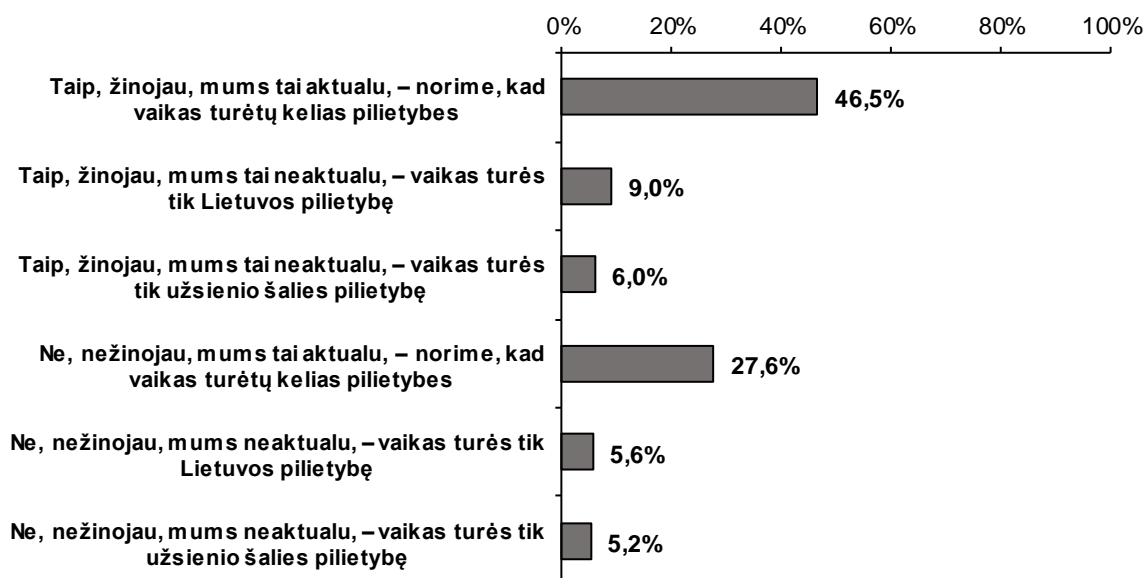

***Taip, kita priežastis:** jaučiuosi lietuvis/ noriu turėti dvigubą pilietybę (6,9%).

Absoliuti dauguma – 94% – netekusių Lietuvos pilietybės norėtų ją atkurti. Iš jų 63% nurodė, kad sprendimas atsisakyti Lietuvos pilietybės jiems buvo sunkus, 24% teigė, kad Lietuvos pilietybės turėjimas jiems būtų naudingas. Nenorinčių atkurti Lietuvos pilietybę yra 6%.

4 pav. Ar žinojote, kad Lietuvos ir užsienio šalies pilietybę įgijus gimstant, taip pat jei Lietuvos pilietybę Jūsų vaikas įgijo gimdamas, o užsienio – iki 18 metų, jis ar ji galės turėti daugybinių pilietybę?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja turintys vaikų respondentai (N=1154)

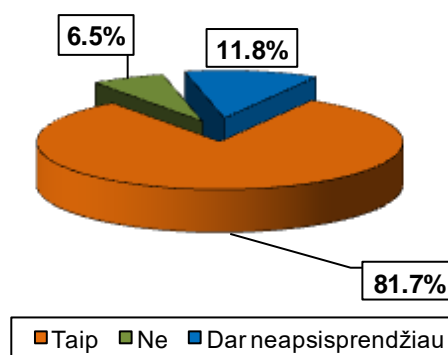

Daugumai turinčių vaikų apklausos respondentų (74%) yra aktualus daugybinės pilietybės turėjimo jų vaikams klausimas. 61% apklausos respondentų žino, kad kai kuriais atvejais vaikas gali turėti daugybines pilietybes: 46 proc. iš jų norėtų, kad jų vaikas (-ai) turėtų kelias pilietybes, 9% teigia, kad jų vaikas (-ai) turės tik Lietuvos pilietybę, 6% – tik užsienio šalies pilietybę. 38% turinčių vaikų apklausos respondentų nežinojo, kad vaikas gali turėti daugybines Lietuvos ir užsienio šalies pilietybę, jei jas įgijo gimstant, taip pat jei Lietuvos pilietybę įgijo gimstant, o užsienio – iki 18 metų amžiaus.

5.2. Balsavimas rinkimuose Lietuvoje

5 pav. Ar ketinate balsuoti ateityje vykstančiuose rinkimuose Lietuvoje (2024 m. vyks LR Prezidento, LR Seimo rinkimai, planuojamas referendumas)?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad turi Lietuvos pilietybę (N=1265)

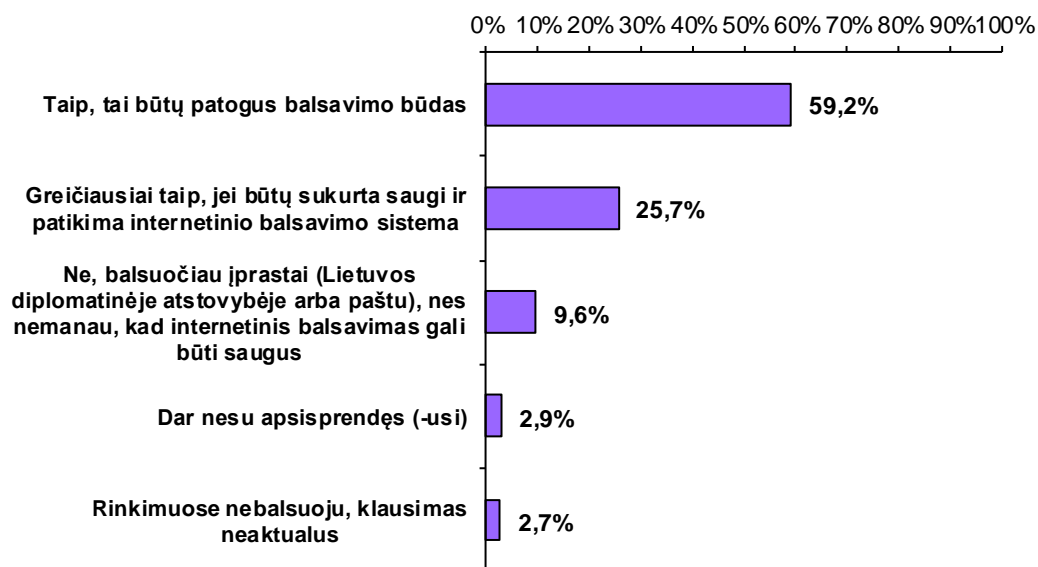

Didžioji dauguma respondentų (82%), turinčių Lietuvos pilietybę, ketina balsuoti būsimuose rinkimuose. Neapsisprendusieji, ar balsuos ateityje Lietuvoje vykstančiuose rinkimuose sudaro 12 %, rinkimuose neketina nedalyvauti 6 %.

6 pav. Ar balsuotumėte internetu, jei būtų sudaryta tokia galimybė?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k.

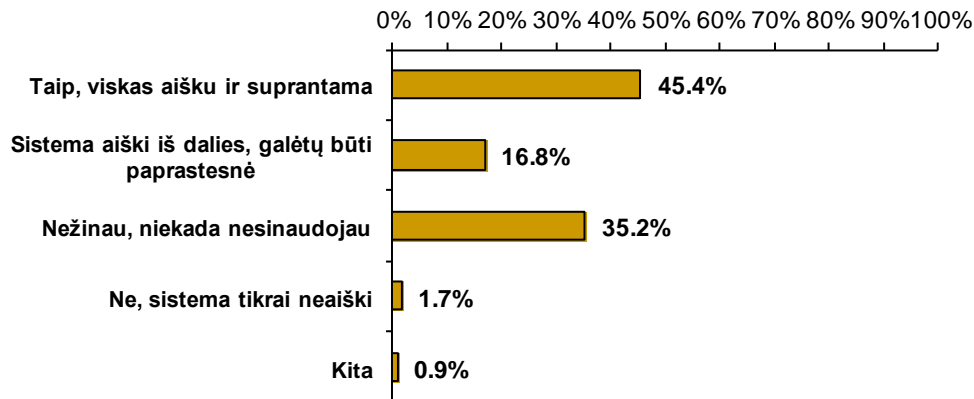
Atsakinėja respondentai, nurodę, kad turi Lietuvos pilietybę (N=1263)

Dauguma respondentų (59%), turinčių Lietuvos pilietybę, balsuotų internetu, jei būtų tokia galimybė, nes tai būtų patogus balsavimo būdas, dar 26% balsuotų, jei tokia balsavimo sistema būtų saugi ir patikima. Beveik 10% apklausos respondentų balsuotų įprastai, net jei ir būtų sudaryta galimybė balsuoti internetu, nes nemano, kad internetinis balsavimas yra saugus. Neapsisprendusiųjų dėl balsavimo internetu yra vos 3%. Dar beveik 3% apklausos respondentų teigia, kad klausimas jiems neaktualus, nes neketina dalyvauti rinkimuose.

7 pav. Ar Jums yra aiški registracijos balsuoti užsienyje sistema portale www.rinkejopuslapis.lt?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad turi Lietuvos pilietybę (N=1208)

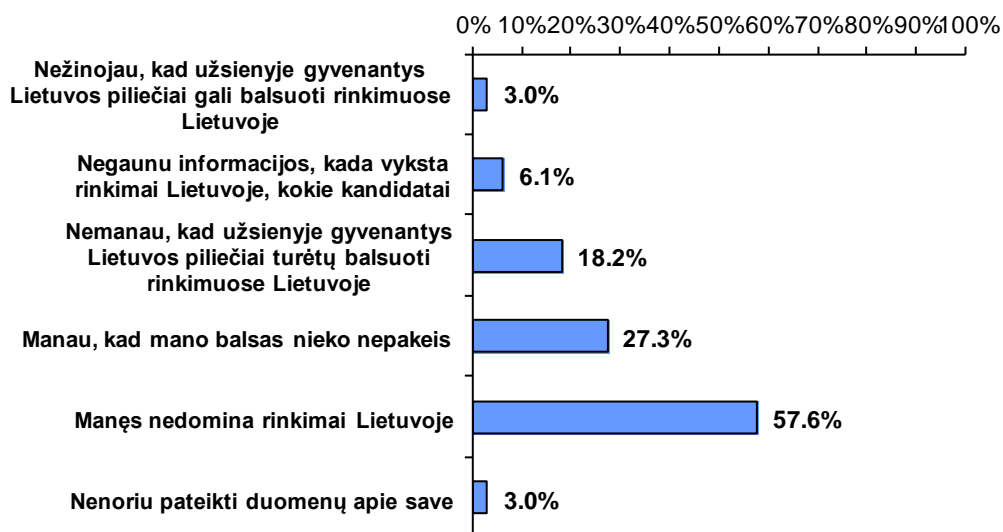

***Kita:** naudojosi kartą, bet neprisimena, ar kilo neaiškumų (0,4%); komplikauta registracija/ striginėjimai (0,2%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Arti pusės – 45% – turinčių Lietuvos pilietybę apklausos respondentų nurodo, kad registracijos balsuoti užsienyje sistema portale www.rinkejopuslapis.lt jiems yra aiški ir suprantama, dar 17% mano, kad ši registracijos balsuoti užsienyje sistema galėtų būti aiškesnė, 36% nežino, nes niekada šia sistema nesinaudojo.

8 pav. Rinkimuose Lietuvoje nebalsuojate, nes:

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad rinkimuose nebalsuoja (N=33)

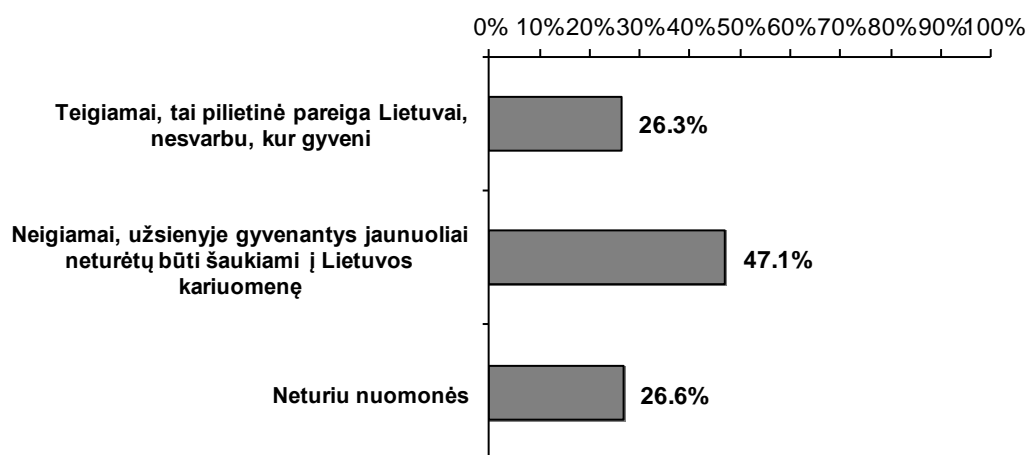
Atsakydami į klausimą, kodėl nebalsuoja rinkimuose Lietuvoje, dauguma nebalsuojančių (58%) nurodė, kad rinkimai Lietuvoje jų nedomina, 27% – kad jų balsas

nieko nepakeis, dar 18% apklausos respondentų nemano, kad užsienyje gyvenantys Lietuvos piliečiai turėtų balsuoti rinkimuose Lietuvoje.

5.3. Privalomoji karo tarnyba Lietuvos kariuomenėje

9 pav. Kaip vertinate prievolę gyvenantiems užsienyje Lietuvos piliečiams atlikti nuolatinę privalomąją karo tarnybą Lietuvos kariuomenėje?

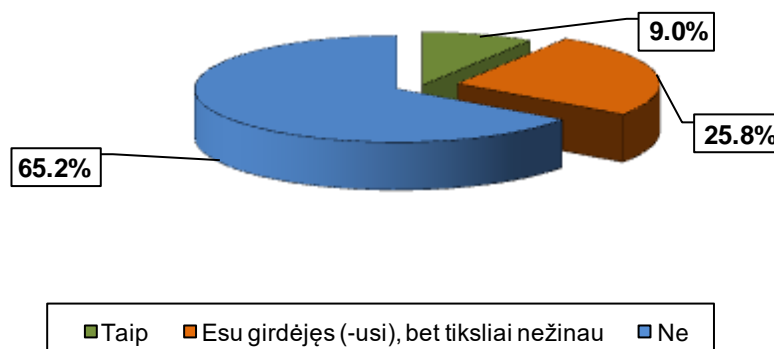
Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad turi Lietuvos pilietybę (N=1238)

Arti pusės užsienyje gyvenančių Lietuvos piliečių (47%) nurodė neigiamai vertinantys užsienyje gyvenančių Lietuvos piliečių prievolę nuolatinę privalomąją karo tarnybą atlikti Lietuvoje, 26% į tai žiūri teigiamai, kaip į pilietinę pareigą Lietuvai, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos, 27% šiuo klausimu neturi nuomonės.

10 pav. Ar žinojote, kad privalomąją karo tarnybą galima atlikti kitoje šalyje, kuri yra NATO aljanso narė, arba ją pakeisti kita – Alternatyviaja krašto apsaugos tarnyba – dėl religinių ar pacifistinių įsitikinimų su ginklu negalinčių tarnauti karo prievolinkų tarnyba?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad turi Lietuvos pilietybę (N=1233)

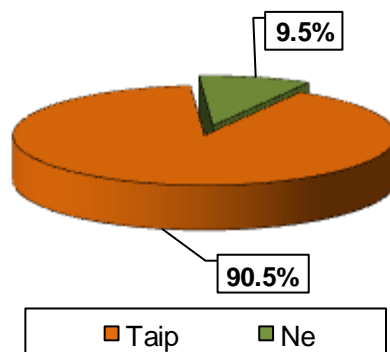

Dauguma, beveik du trečdaliai apklausos respondentų (65%) nežinojo apie galimybę atlikti privalomą karinę tarnybą kitoje NATO šalyje arba ją pakeisti kita – alternatyviaja krašto apsaugos tarnyba, t.y. dėl religinių ar pacifistinių įsitikinimų su ginklu negalinčių tarnauti karo prievolinkų tarnyba. 25 % apklaustųjų apie privalomosios tarnybos kitoje NATO šalyje atlikimo galimybę arba alternatyviają krašto apsaugos tarnybą yra girdėję, tačiau neįsigilinę. Tik 9% apklausos dalyvių nurodė žinoję apie šias alternatyvas.

5.4. Lietuvybė

11 pav. Ar Jums yra svarbi tautinė tapatybė (lietuvybė), gyvenant užsienyje?

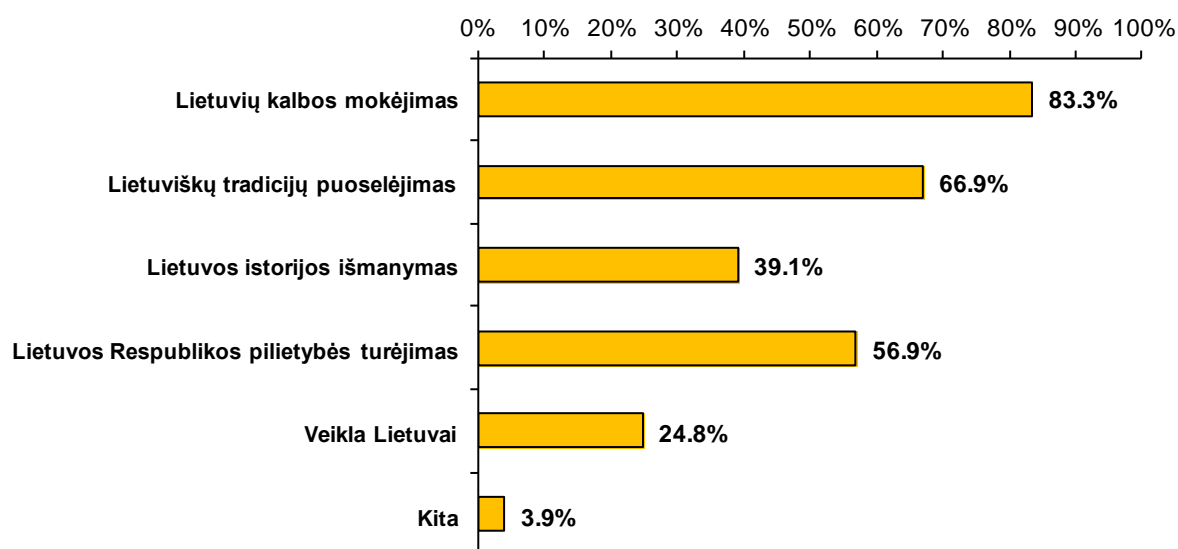
Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. (N=1986)

Absoliuti dauguma (90%) respondentų nurodė, kad jiems yra svarbus tautinis identitetas. Tai yra labai svarbu visoms apklaustųjų grupėms. 2020 m. apklausos metu nurodžiusių, kad jiems yra svarbi lietuvybė, buvo mažiau – 84%, o 2021 m. – 89%. Pildžiusieji klausimynus lietuvių kalba lietuvybės svarbą nurodė 89% atvejų, anglų kalba – 91%, ispanų kalba – 97% atvejų.

12 pav. Kurie tautinės tapatybės (lietuvybės) elementai, Jūsų nuomone, yra svarbiausi?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad jiems svarbi lietuvybė (N=1771)

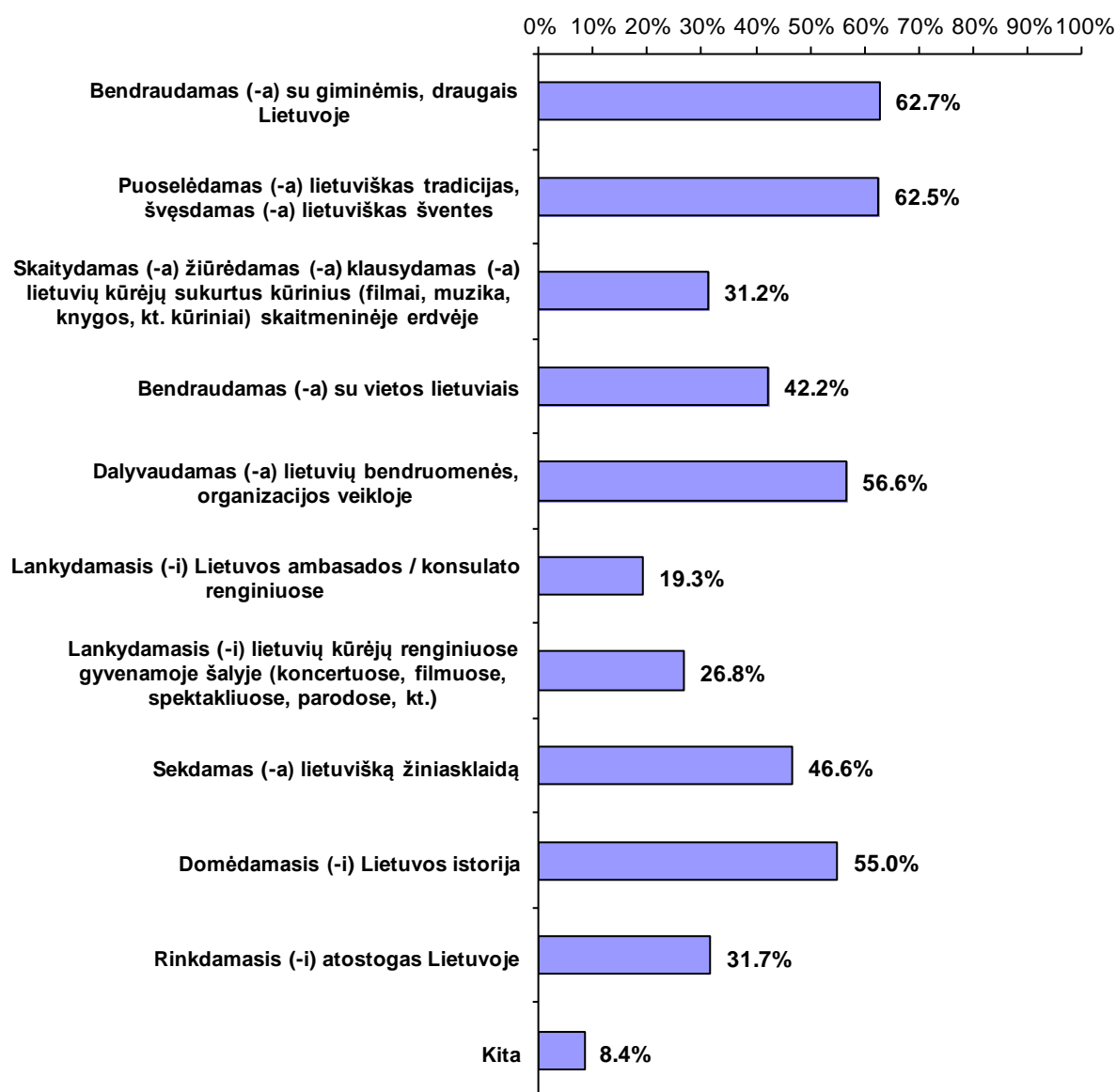

*Kita: ryšys su Lietuva (emocinis/ kultūrinis/ ekonominis)/ giminystės ryšiai/ draugai Lietuvoje (1,0%); informacijos apie Lietuvą sklaidymas/ atstovavimas Lietuvą (0,8%); lietuviškos bendrystės puoselėjimas užsienyje/ dalyvavimas bendruomenės veikloje (0,6). Kiti elementai buvo minimi dar rečiau.

Dažniausiai respondentai, kuriems yra svarbi lietuviybė, nurodė, kad svarbiausiu tautinės tapatybės elementu laiko lietuvių kalbos mokėjimą – 83%, kiek mažiau svarbiu įvardija lietuviškų tradicijų puoselėjimą – 67%, Lietuvos pilietybę – 57%. Mažiau nei pusė apklaustųjų prie svarbiausių tapatybės aspektų priskyrė Lietuvos istorijos išmanymą (39%) ir veiklą Lietuvai (25%).

13 pav. *Kaip Jūs išlaikote tautinį identitetą (lietuviybę)?*

Klausimas buvo užduodamas tik ne lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad jiems svarbi lietuviybė (N=429)

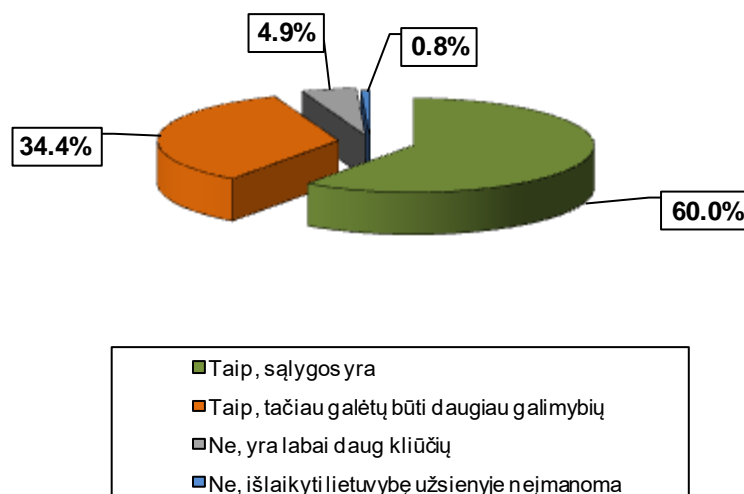

*Kita: moko savo vaikus/ mokosi pats lietuvių k./ tradicijų/ istorijos ir pan. (2,8%); savo darbai/ bendrais projektais/ atstovavimu renginiuose (2,3%); gamina lietuvišką maistą (0,9%); domisi Lietuvos aktualijomis (0,9%). Kiti būdai buvo minimi dar rečiau.

Klausimyną ne lietuvių kalba pildžiusieji respondentai, kuriems yra svarbi lietuvybė, nurodė jų taikomas priemones tautinio identiteto išlaikymui: bendravimą su giminėmis, draugais Lietuvoje (63%), lietuviškų tradicijų puoselėjimą (62%), dalyvavimą lietuvių bendruomenės veikloje (57%), domėjimąsi Lietuvos istorija (55%), lietuviškos žiniasklaidos sekimą (47%), bendravimą su vietos lietuviais (42%) ir pan.

14 pav. Ar sutiktumėte su teiginiu, kad gyvenant užsienyje yra sudarytos sąlygos puoselėti lietuvybę?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja visi respondentai (N=1790)

Dauguma apklaustųjų (60%) teigia, kad gyvenant užsienyje yra visos sąlygos išlaikyti lietuvybę (2021 m. – 43%). Maždaug trečdalis apklausos respondentų (34%) su šia nuomone sutiko, bet mano, kad galėtų būti daugiau galimybių (2021 m. – 44%). Neigiančių galimybes išlaikyti lietuvybę gyvenant užsienyje nėra daug – 6% (5% mato labai daug kliūčių, 1% mano, jog tai neįmanoma), 2021 m. jų buvo 13%.

Respondentams, kurie nurodė, kad turėtų būti daugiau galimybių išlaikyti lietuvybę užsienyje, buvo pateiktas atviras klausimas ir buvo prašoma pasiūlyti priemones lietuvybės išsaugojimui.

Galėtų būti daugiau galimybių (atviras klausimas)

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad galėtų būti daugiau galimybių išlaikyti lietuviškumą (N=219)

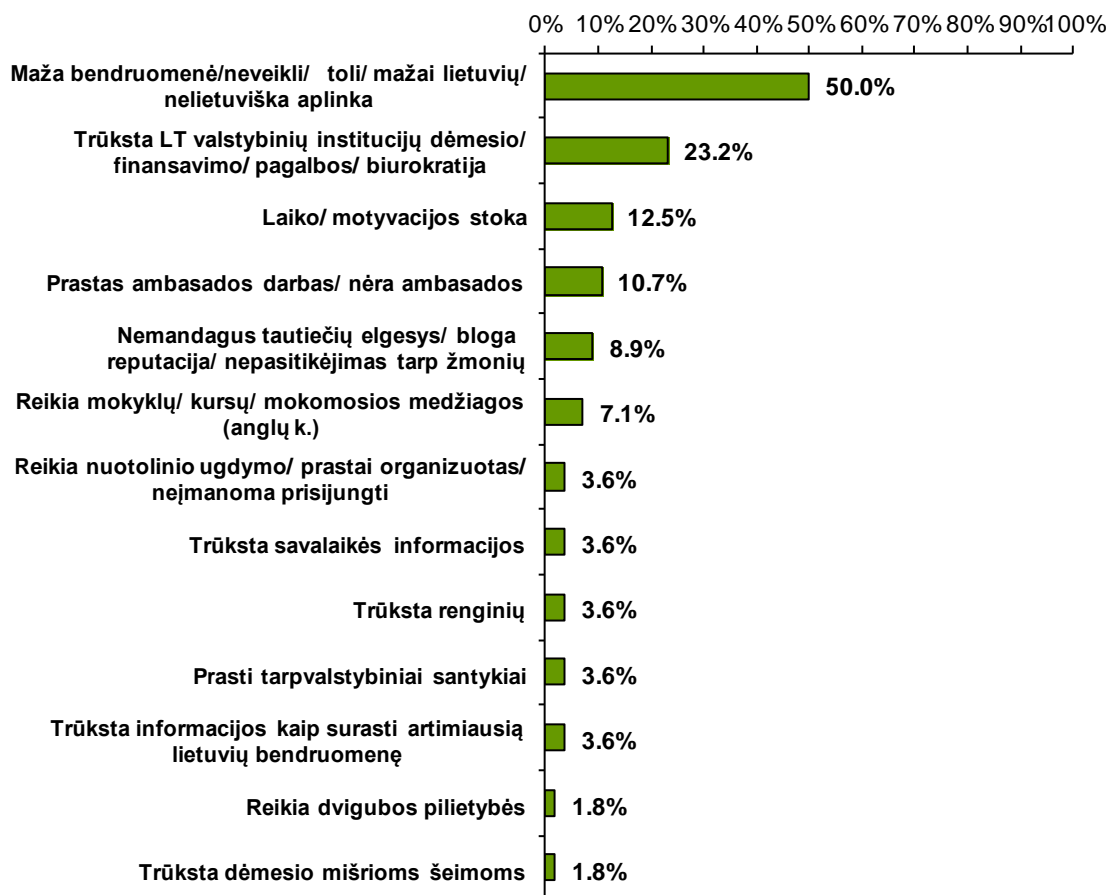
	%
Įteisinti dvigubą pilietybę	14,6%
Finansinė valstybės parama	13,2%
Aktyvesnė ambasada/ dėmesys žmogui	12,8%
Platesnis lituanistinių mokyklų/ darželių tinklas/ arčiau namų	8,7%
Skatinti bendruomenių aktyvumą/ vieningumą/ vadovai-geros reputacijos	8,7%
Populiarinti užsienyje lietuvių kultūrą, meną, mokslą/ filmus/ daugiau bendros veiklos su Lietuva	8,2%
Steigti naujas ambasadas, konsulatus/ Lietuvių centrus	6,4%
Įvairiapusis/ neformalus suaugusių ir vaikų ugdymas/ istorija	5,5%
Nuotolinis ugdymas/ nuotoliniai renginiai/ programos	5,0%
Daugiau renginių/ švenčių/ organizuoti Lietuvių dienas	5,0%
Stovyklos Lietuvoje/ užsienyje/ gyvenimas šeimose Lietuvoje/ kelionės į Lietuvą/ mokslo mainai Lietuvoje	3,7%
Dėmesys gyvenantiems mažesniuose miestuose/ renginiai/ bendruomenių telkimas	3,2%
Daugiau informacijos/ aiški, tiksli, lengvai prieinama informacija/ be biurokratijos	3,2%
Žiniasklaidos prieinamumas/ lietuviška TV/ naujienų prenumerata pagal valstybę	3,2%
Parama lietuviškomis knygomis, mokomąja medžiaga dvikalbiams vaikams, kt.	3,2%
Įtraukti į bendruomenės atvykusius studijuoti/ padėti susiorientuoti	2,7%
Daugiau renginių vaikams, jaunimui, daugiau šiuolaikinių temų, ne tik tautinė ir religinė tematika/ LGBT	2,7%
Suteikti bendruomenėms nemokamas patalpas/ padėti įsigyti patalpas	2,3%
Skatinti bendravimą tarp skirtingų šalių lietuvių	2,3%
Prieiga prie Lietuvos bažnyčių įrašų/ (tyrinėti šeimos genealogiją/ rasti gimines/ suskaitmeninti genealogijos įrašus/ palengvinti individualią ES paiešką/ dėl privačios nuosavybės	2,3%
Paprastesnis dokumentų tvarkymas/ tvarkymas nuotoliniu būdu	1,4%
Profesinės, socialinės konsultacijos (atvykusiems, grįžtantiems į LT/ darbo vietos/ gyvenamosios vietos kūrimas)	1,4%
Daugiau skrydžių į Lt, pigesni bilietai	1,4%
Teigiamas Lietuvos požiūris į emigrantus	1,4%
Daugiau/ greičiau gaunamų lietuviškų produktų/ prekių	1,4%
Bendradarbiauti su daug pasiekusiais užsienio lietuviais/ panaudoti jų patirtį	1,4%
Nekeisti lietuvių k. taisyklių	0,9%
Dėmesys mišrioms šeimoms/ mokinti užsieniečius	0,5%
Verslų internacionalizacija/ pagalba verslams	0,5%
Prailginti vizas sutuoktiniui	0,5%
Įtraukti į bendruomenės paprastus darbus dirbančius žmones, kad jie nesidrovėtų	0,5%

Respondentai, kurie mano, kad turėtų būti daugiau galimybių puoselėti lietuviškumą, atviraime klausime dažniausiai minėjo, kad labiausiai prie to prisidėtų dvigubos pilietybės įteisinimas – 14%, finansinė valstybės parama – 13%, aktyvesni ambasados veiksmai,

dėmesys žmogui – 13%, platesnis lituanistinių ugdymo įstaigų tinklas – 9%, lietuvių bendruomenės aktyvumas, vieningumas – 9%.

15 pav. Yra labai daug kliūčių (atviras klausimas)

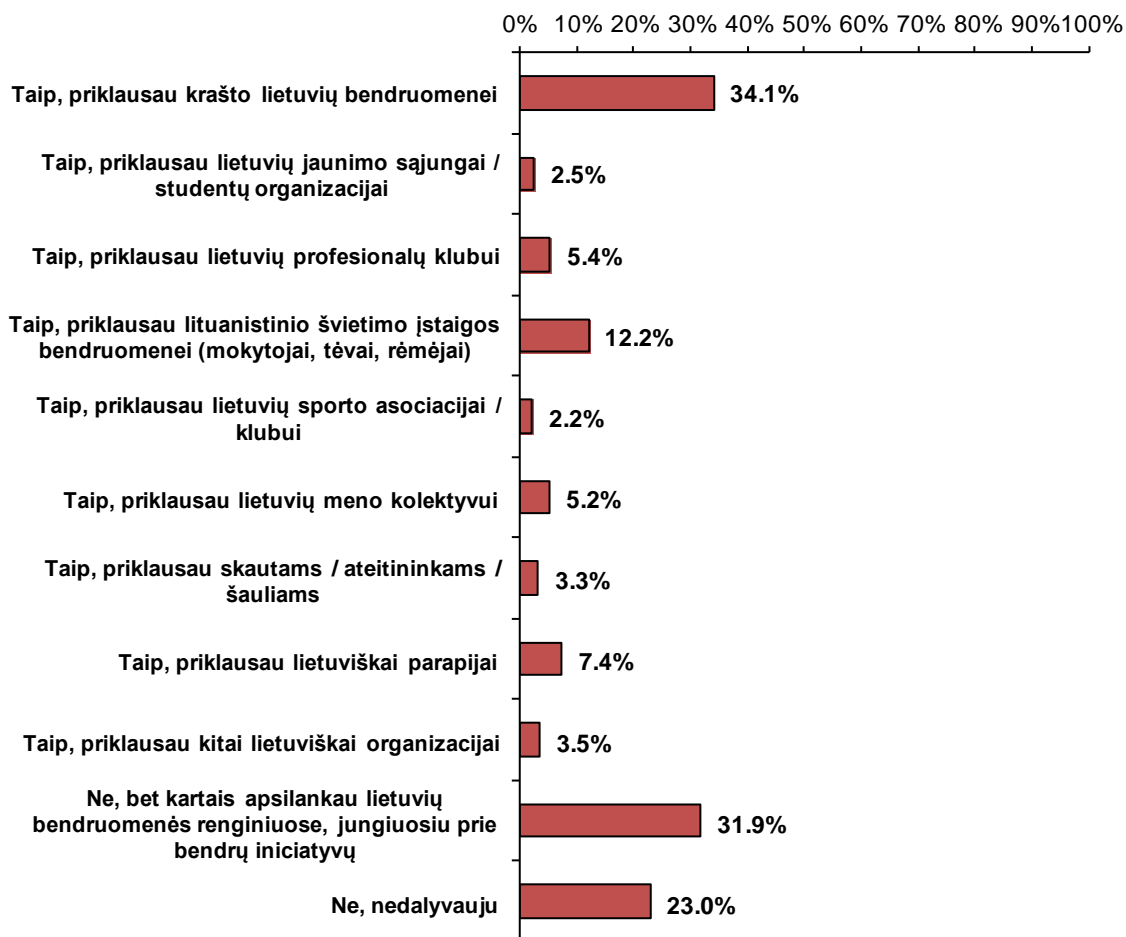
Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad yra labai daug kliūčių išlaikyti lietuviybę (N=56)

Respondentai, kurie nurodė, kad yra labai daug kliūčių išlaikyti lietuviybę, atviraime klausime teigė, kad gyvenant užsienyje pagrindinė kliūtis lietuvibei išlaikyti yra maža vietos lietuvių bendruomenė ir nelietuviška aplinka – 50%. Diasporos atstovai taip pat minėjo Lietuvos valstybės institucijų dėmesio, didesnio finansavimo bei pagalbos trūkumą – 23%, Lietuvos diplomatinės atstovybės prastą darbą arba jos nebuvimą jų gyvenamojo šalyje – 11%, lituanistinių ugdymo įstaigų, mokomosios medžiagos trūkumą – 7%, nuotolinio mokymosi galimybių plėtros poreikį – 4% respondentų. Laiko bei motyvacijos trūkumą bei nepasitikėjimą tautiečiais gyvenamojoje šalyje nurodė atitinkamai 13% ir 9% respondentų.

16 pav. **Ar dalyvaujate lietuviškos organizacijos užsienyje veikloje?**

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. (N=2059)

*Kita: etninės kultūros organizacija (0,7%); labdaros organizacija (0,5%); literatūrinė organizacija/ knygų klubas (0,3%); pasaulio lietuvių bendruomenė (0,3%). Kitos organizacijos buvo minimos dar rečiau.

Siekdami išsaugoti lietuvišką tapatybę ir ryšį su Lietuva, 44% apklausos dalyvių teigė dalyvaujantys lietuviškų organizacijų užsienyje veikloje. Įsitraukusiųjų į lietuviškų organizacijų užsienyje veiklą procentas panašus tarp pildžiujų klausimyną visomis kalbomis (lietuvių, anglų, ispanų). Dažniausiai šis dalyvavimas pasireiškia per priklausymą vietos lietuvių ar lituanistinio ugdymo įstaigos bendruomenėms.

17 pav. Kodėl nedalyvaujate lietuviškos organizacijos užsienyje veikloje?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad nedalyvauja veikloje (N=332)

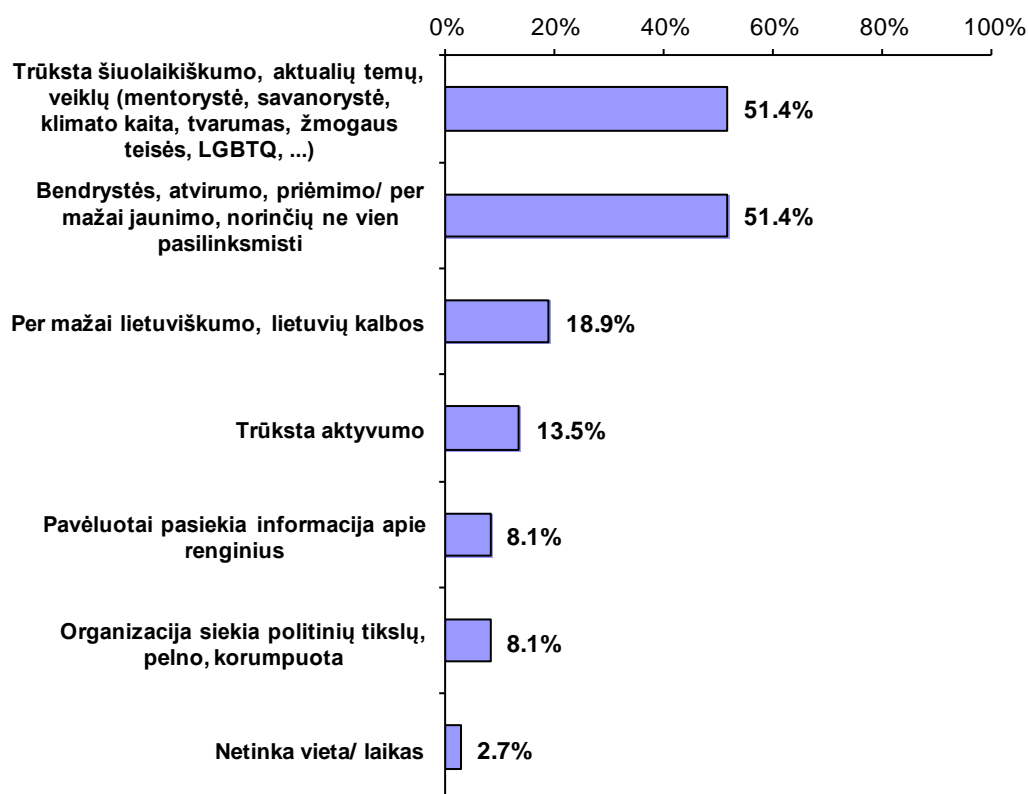

***Kita:** nepasigenda bendravimo su tautiečiais/ neigiami narių bruožai (2,7%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Respondentai, nedalyvaujantys lietuviškų organizacijų užsienyje veikloje, to priežastimi dažniausiai nurodė laiko stoką, nes turi kitus prioritetus – 31%, lietuviškų organizacijų gyvenamojoje vietovėje trūkumą – 29%, nenorą dalyvauti jokioje bendroje visuomeninėje veikloje – 21%, veikiančios lietuviškos organizacijos neatitinka lūkesčių – 20%, nežinojimą, ar gyvenamojoje vietovėje yra lietuviška organizacija – 15%, lietuviškų organizacijų veikla tiesiog nesidomima – 15%.

**18 pav. Veikiančios lietuviškos organizacijos neatitinka lūkesčius
(atviras klausimas)**

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad organizacijos neatitinka jų lūkesčių (N=37)

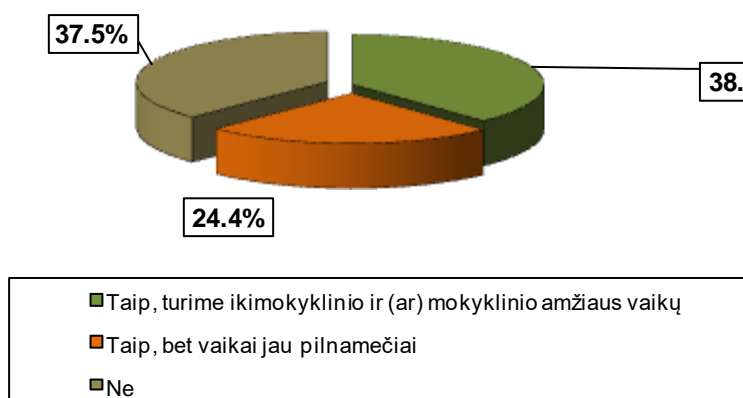

Respondentai, kurie nurodė, kad lietuviškos organizacijos neatitinka jų lūkesčių, patiklindami dažniausiai įvardija šiuolaikiškumo, atvirumo, prasmingų ir aktualių temų ir veiklų, tokių kaip mentorystė, savanorystė, klimato kaita, žmogaus teisės, LGBTQ ir pan., trūkumą, mažą jaunimo aktyvumą (51%). Taip pat lietuviškų organizacijų veikloje pasigendama dėmesio lietuviškumui ir lietuvių kalbai (19%), aktyvumo (14%), organizuotumo (8%), skaidrumo ir nesavanaudiškumo (8%).

5.5. Lituanistinis ugdymas

Anketoje buvo pateikti klausimai apie vaikų ugdymą lietuviybės kontekste.

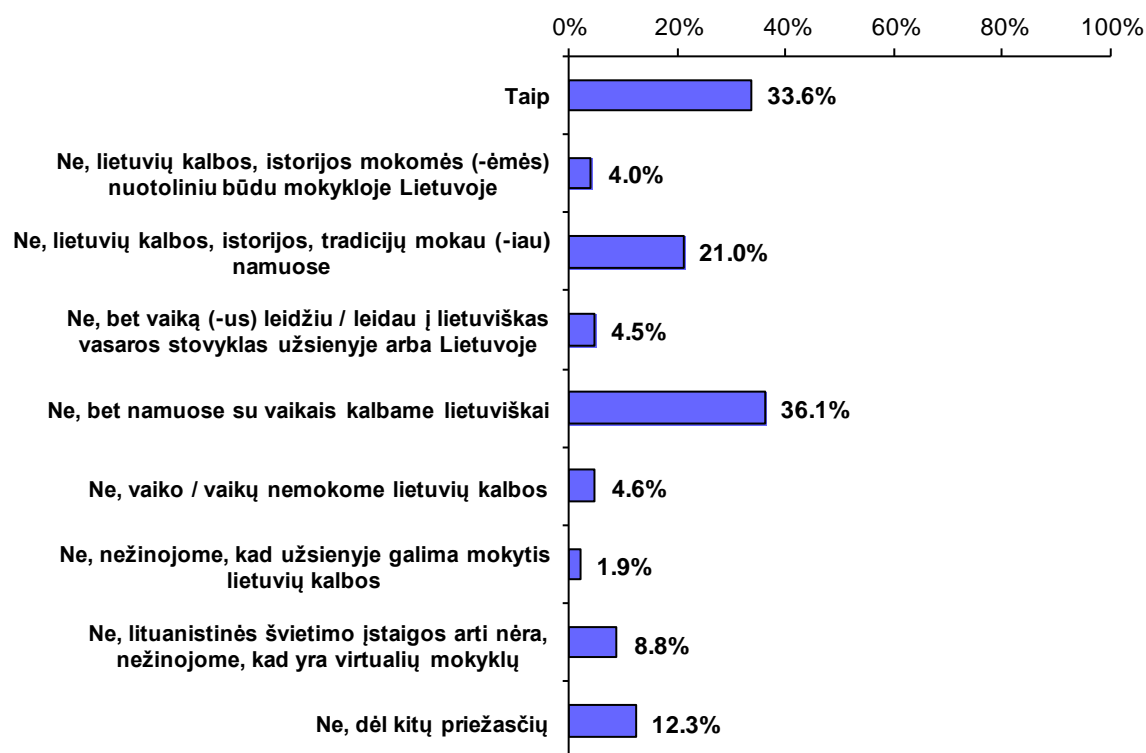
19 pav. **Ar Jūsų šeimoje yra vaikų?**
Atsakinėja visi respondentai (N=1906)

38% apklausos respondentų nurodė turintys ikimokyklinio ir (ar) mokyklinio amžiaus vaikų (30-65 m. amžiaus grupėje tokių buvo 46%). Kiti (62%) ikimokyklinio ir (ar) mokyklinio amžiaus vaikų neturi, arba jų vaikai jau pilnamečiai.

20 pav. **Ar Jūsų vaikas / vaikai lanko / lankė lituanistinio švietimo įstaigą (darželį, mokyklą) (įskaitant virtualią) užsienyje?**

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja turintys vaikų respondentai (N=904)

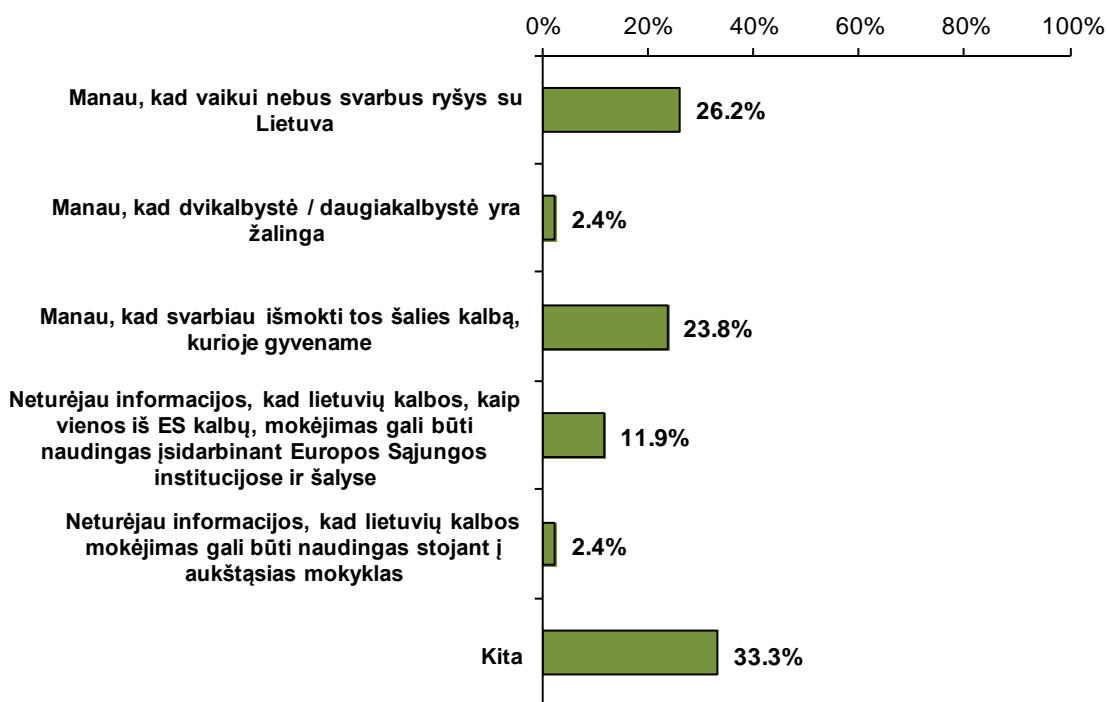

*Kita: jau suaugę/ atvyko jau baigę mokyklą Lietuvoje (5,0%); vaikai dar per maži (2,8%); vaikai gyvena Lietuvoje (1,9%); turi lietuvių k. pamokas mokykloje (0,6%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Lietuvos diasporos apklausos duomenimis, 34% vaikų turinčių respondentų, klausimyną pildžiusių lietuvių kalba, nurodė, kad jų vaikas (-ai) lanko / lankė lituanistinio švietimo įstaigas. Kiti 66% respondentų teigė, kad jų vaikas (-ai) nelanko / nelankė lituanistinio švietimo įstaigų, tačiau namuose su vaikais kalbama lietuviškai (36%), vaikas (-ai) lietuvių kalbos, istorijos, tradicijų mokomi namuose (21%). 4 % respondentų vaikų lietuvių kalbos ir istorijos mokosi nuotoliniu būdu ugdymo įstaigoje Lietuvoje. Beveik 9% respondentų paminėjo, kad lituanistinės mokyklos užsienyje yra pernelyg nutolusios nuo jų gyvenamos vietos arba teigė nežinoję apie galimybę mokytis nuotoliniu būdu. Beveik 5% respondentų savo vaikų lietuvių kalbos nemoko.

21 pav. **Nusprendėte vaiko / vaikų nemokyti lietuvių kalbos, nes...**
(atviras klausimas)

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja respondentai, kurie vaikų nemoko lietuvių kalbos (N=42)

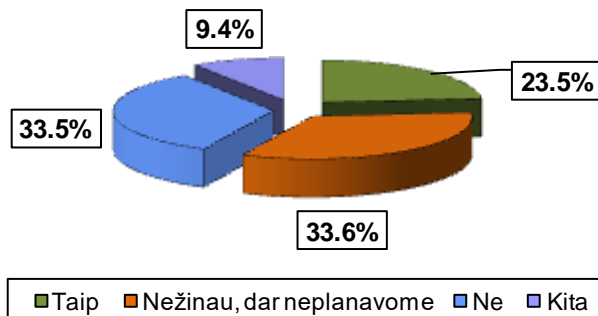

*Kita: šeimoje tarpusavyje kalba ne lietuvių kalba (14,3%); nėra tam laiko/ noro/ galimybių (11,9%); dėl vaiko sveikatos/ amžiaus (7,1%)

Tik nedidelė apklausos respondentų dalis (4,6%), dalyvavusių apklausoje lietuvių kalba, nemoko savo vaikų lietuvių kalbos. Jų pateikiami argumentai yra šie: vaikui nebus svarbus ryšys su Lietuva (26%), svarbesnė yra gyvenamos šalies kalba (24%), nežinojo, kad lietuvių kalbos, kaip vienos iš ES kalbų, mokėjimas gali būti naudingas įsidarbinant Europos Sąjungos institucijose ir šalyse (12%). Net 33% klausimo respondentų nurodė priežastį „kita“: šeimoje tarpusavyje kalbama ne lietuvių kalba (14,3%), nėra tam laiko, noro ar galimybių (11,9%), vaikas (-ai) lietuvių kalbos nemokomi dėl vaiko (-ų) sveikatos ar amžiaus (7,1%).

22 pav. Ar svarstote vaiko/ vaikų studijų Lietuvoje galimybę?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja turintys vaikų respondentai (N=898)

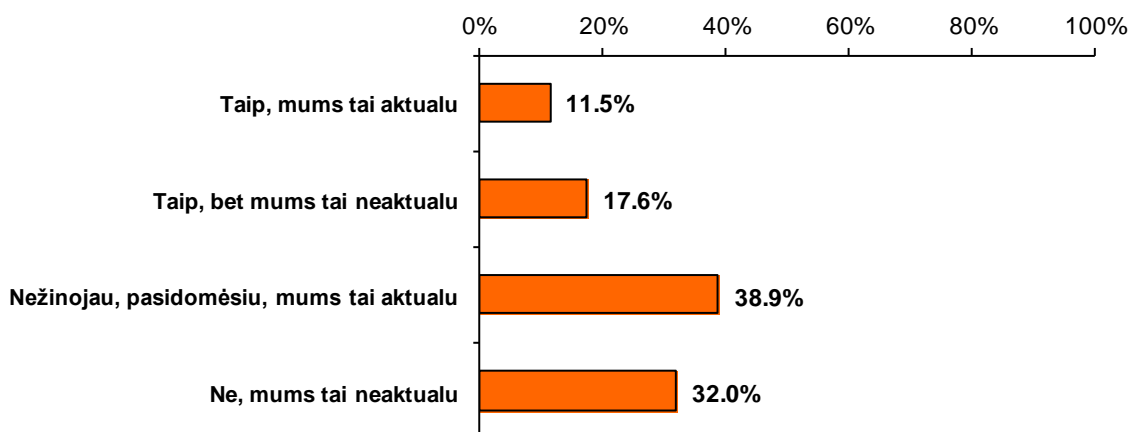

***Kita:** vaikams neaktualu/ jau suaugę (6,6%); nuspręs patys (1,6%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Maždaug ketvirtadalis respondentų (24%) svarsto vaikų studijų Lietuvoje galimybę. 34% klausimo respondentų teigia vaikų studijų dar neplanavę, tačiau neatmeta galimybės, kad jų vaikai galėtų studijuoti Lietuvoje, o 33% tokios galimybės nesvarsto.

23 pav. Ar žinote, kad užsienio lietuviams yra taikomos lengvatos stoti į Lietuvos aukštąsias mokyklas: vienas papildomas konkursinis balas pridedamas visiems užsienio lietuviams, dar vienas papildomas balas (iš viso du balai) pridedamas formaliojo lituanistinio švietimo užsienyje mokyklų abiturientams?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja turintys vaikų respondentai (N=994)

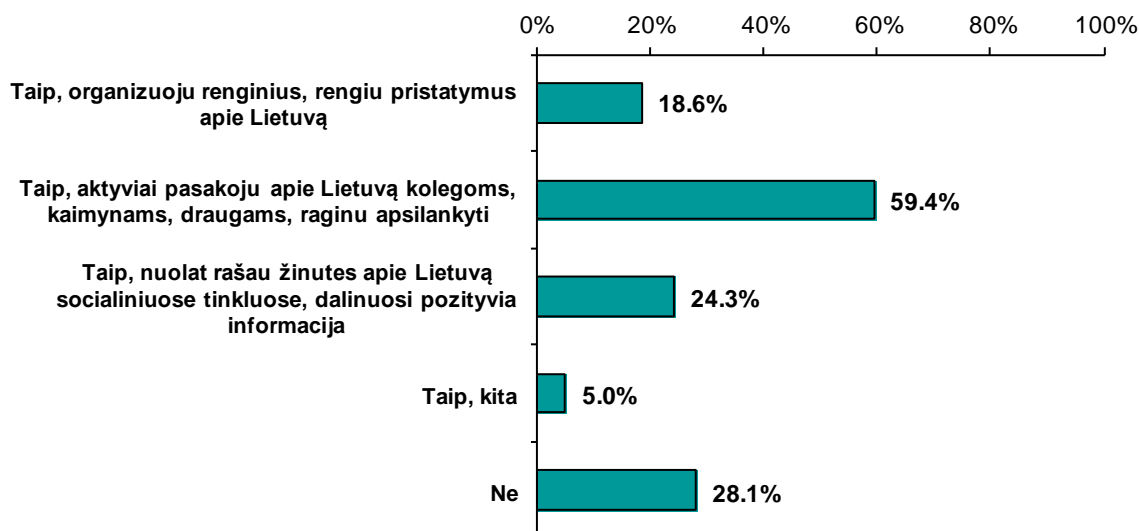

29% turinčių vaikų respondentų nurodė, kad jie žino apie užsienio lietuviams taikomas lengvatas stoti į Lietuvos aukštąsias mokyklas, o likuseiji to nežino. Gana didelė apie lengvatas nežinojusiųjų dalis (virš pusės) teigė, kad jiems tai yra aktualu ir jie šia galimybe pasidomės.

5.6. Įsitraukimas į gerovės Lietuvoje kūrimą

24 pav. Ar esate įsitraukęs (-usi) į Lietuvos pristatymo užsienyje veiklas, Lietuvos žinomumo didinimą?

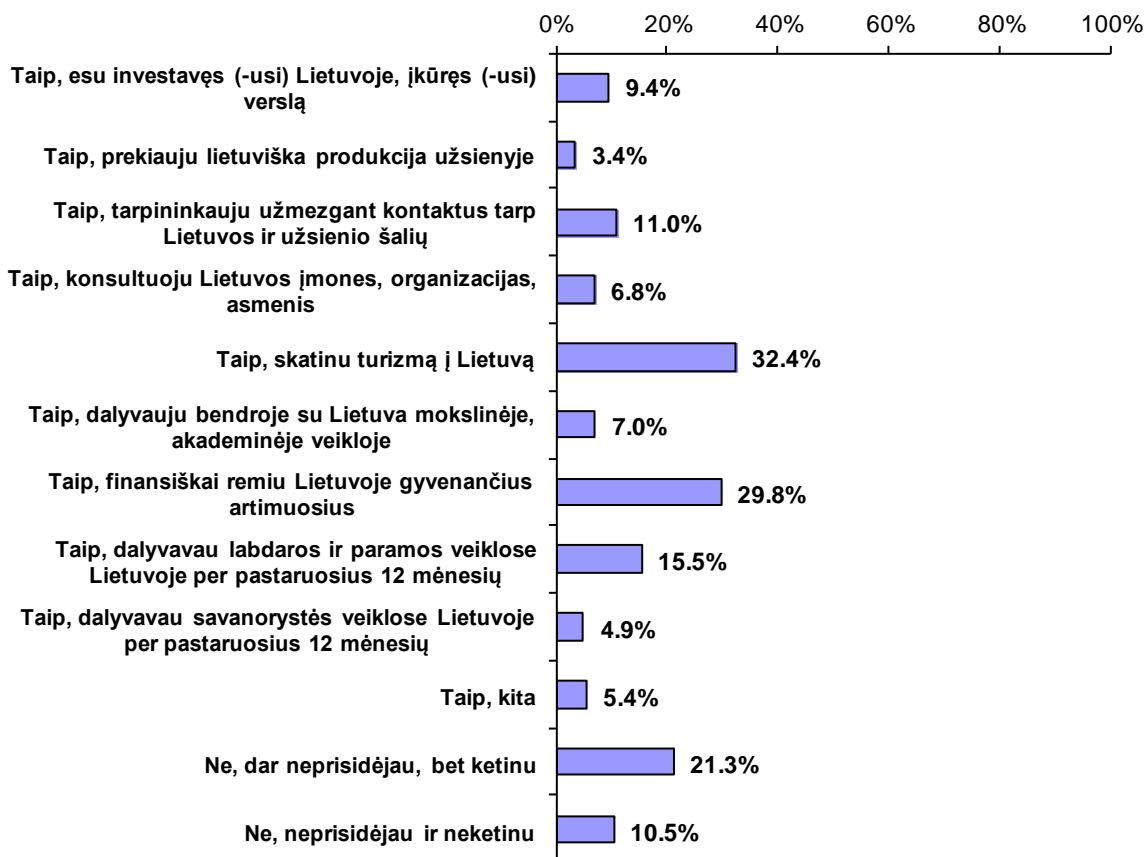
Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja visi respondentai (N=1785)

*Kita: dalyvauja renginiuose/ kultūrinėje veikloje/ atstovauja/ garsina Lietuvą (2,7%); dalinasi informacija apie Lietuvą/ gamina lietuvišką maistą/ gaminius (1,1%); aktyvus bendruomenės narys (0,4%). Kitos veiklos buvo minimos dar rečiau.

Dauguma apklausoje dalyvavusių diasporos atstovų (72%) vienaip ar kitaip yra įsitraukę į Lietuvos pristatymo užsienyje veiklas. Dažniausiai Lietuva yra pristatoma ir jos žinomumas didinamas pasakojant apie ją kolegoms, kaimynams, raginant juos ten apsilankyti (59%), dalinantis pozityvia informacija apie Lietuvą socialiniuose tinkluose (24%), organizuojant renginius, pristatymus apie Lietuvą (19%).

25 pav. Ar prisidedate prie gerovės Lietuvoje kūrimo?
 Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja visi respondentai (N=1769)

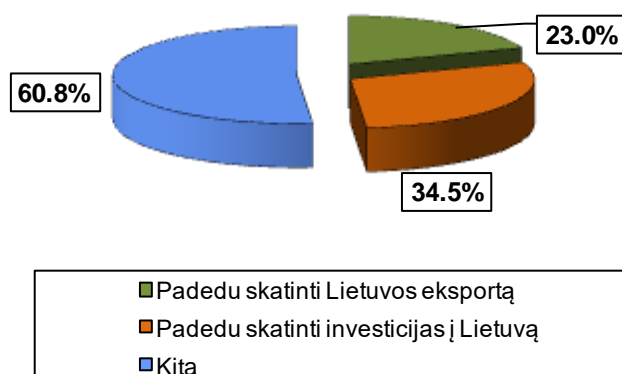

***Kita:** moka mokesčius Lietuvoje/ perka lietuvišką produkciją/ atostogauja Lietuvoje/ padeda giminėms (1,4%); bendradarbiauja/ dirba/ tarpininkauja Lietuvos įmonėms (1,3%); pasakoja apie Lietuvą/ vaišina lietuvišku maistu/ mokosi lietuvių kalbos (0,7%); aukojimas/ pagalba lietuviams (0,7%). Kitos veiklos buvo minimos dar rečiau. 1,0% nurodė, kad norėtų prisidėti, bet nežino kaip/ trukdo kalbos barjeras.

68% apklausos dalyvių nurodė prisidedantys prie gerovės Lietuvoje kūrimo. Iš jų 32% nurodė skatinantys turizmą į Lietuvą, 30% finansiškai remia Lietuvoje gyvenančius artimuosius, 16% dalyvavo labdaros ir paramos programos veiklose Lietuvoje per pastaruosius 12 mėnesių, 11% tarpininkauja užmezgant kontaktus tarp Lietuvos ir užsienio šalių, 9% yra investavę Lietuvoje ar čia įkūrę savo verslą. 21% apklausoje dalyvavusių respondentų nurodė, kad jie dar nėra prisidėję prie gerovės Lietuvoje kūrimo, tačiau ketina prisidėti, likusieji (11%) tokių ketinimų neturi.

26 pav. Kokią veiklą vykdo Lietuvos diasporos profesionalų klube?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja respondentai, vykdančys veiklą Lietuvos diasporos profesionalų klube (N=148)

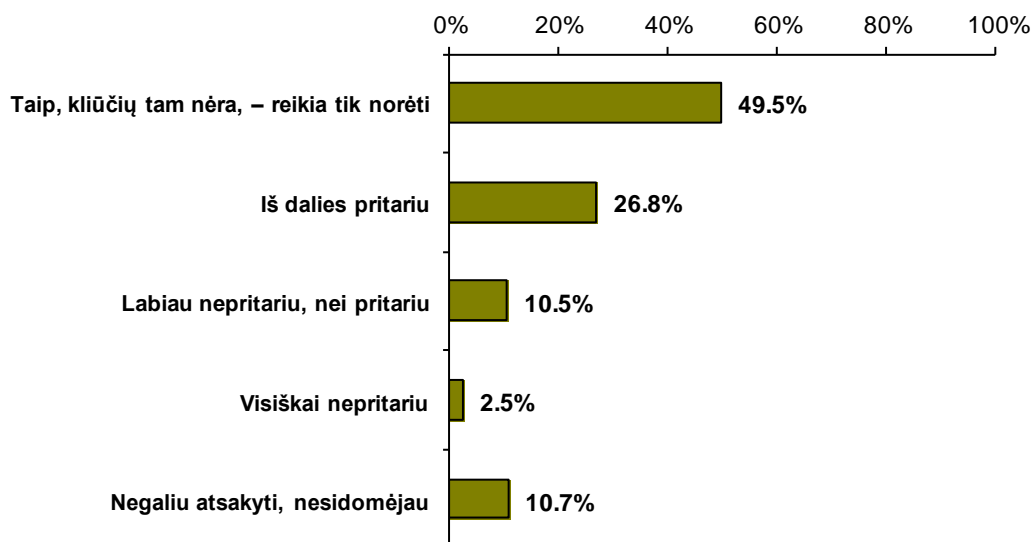
***Kita**: didina Lietuvos žinomumą/ kultūrinė veikla (21,6%); dalyvauja renginiuose/ paskaitose/ veikloje (10,1%); dalinasi patirtimi/ kontaktais (8,8%); savanorystė/ paramos rinkimas/ aukojimas (4,0%). Kitos veiklos buvo minimos dar rečiau. 11,5% veiklos nekonkretizavo.

7% apklausos dalyvių nurodė, kad jie dalyvauja Lietuvos diasporos profesionalų klubų veiklose, iš jų 23% nurodė padedantys skatinti Lietuvos eksportą, 34% – investicijas į Lietuvą. Ši įsitraukusių į diasporos profesionalų klubų eksporto skatinimo ir investicijų pritraukimo į Lietuvą veiklas dalis sudaro 3% visų apklausos respondentų. Daugiau nei pusė (61%) dalyvaujančiųjų diasporos profesionalų klubų veiklose pasirinko atsakymą „kita“, patikslindami, kad, dalyvaudami profesionalų klubų veikloje, jie didina Lietuvos žinomumą (22%), dalyvauja renginiuose, paskaitose, veikloje (10%), dalijasi patirtimi ir kontaktais (9%), dalyvauja paramos ir savanorystės veiklose (4%).

5.7. Dalyvavimas visuomeniniame gyvenime Lietuvoje

27 pav. **Ar pritariate teiginiui, kad ir negyvenant Lietuvoje yra sudarytos galimybės dalyvauti įvairių sričių Lietuvos gyvenime?**

Atsakinėja visi respondentai (N=1767)

Pusė apklausos dalyvių (50%) pritaria teiginiui, kad ir negyvenant Lietuvoje yra sudarytos visos galimybės dalyvauti įvairių sričių Lietuvos gyvenime, 27% tam iš dalies pritaria, apie 13% tokiam teiginiui nepitaria. 2021 m. teigiančių, kad kliūčių dalyvauti įvairių sričių gyvenime nėra, buvo mažiau – 34%. Daugiau nematančių kliūčių dalyvauti Lietuvos gyvenime yra tarp vyresnių nei 65 metų amžiaus žmonių.

Irašykite priežastis, kodėl sutinkate iš dalies: (atviras klausimas)

Atsakinėja respondentai, iš dalies pritariantys teiginiui, kad ir negyvenant Lietuvoje yra sudarytos galimybės dalyvauti Lietuvos gyvenime (N=214)

	%
Sudėtinga dėl atstumo/ ne viskas įmanoma per nuotolį/ laiko skirtumas	36,0%
Mažai informacijos, trūksta informacijos iš Lietuvos/ lengvai prieinamos informacijos/ nėra vieno šaltinio/ trūksta informacijos anglų k.	19,6%
Techninės priežastys (nėra internetinio balsavimo, negalima naudotis paslaugomis neturint Lietuvos ID, nepalaikomos svetainės, negalima peržiūrėti straipsnio, menka valstybinių institucijų skaitmenizacija ir pan.)	12,1%
Priklauso nuo asmenybės/ motyvacijos/ noro/ laiko	10,7%
Mažai/ nėra renginių/ suskilusi bendruomenė/ neįtraukia/ atstumia naujus, jaunų žmonių/ daugiau renginių vaikams ir paaugliams/ sporto renginių	9,8%
Nėra bendruomenės/ mažos bendruomenės/ neveiklios/ mažas finansavimas	7,0%
Biurokratinės kliūtys/ valdininkų abejingumas, nekompetencija/ trūksta diskusijų su emigrantais	7,0%
Politinė situacija/ valstybės politika/ ambasada toli/nėra ambasados/ uždaryta ambasada Kinijoje/ prastas ambasados darbas	6,5%
Lietuvoje neigiamas požiūris į emigrantus/ nusistatymas prieš emigrantus/ ignoravimas	3,3%
Negaunu pilietybės/ mažėja motyvacija dėl pilietybės/ praradau pilietybę/ nėra dvigubos pilietybės	1,9%
Įvestos sankcijos šaliai kurioje gyvena	0,5%

Dauguma nurodžiusių, kad Lietuvos gyvenime pilnavertiškai galima dalyvauti tik iš dalies, mano, kad to priežastis yra atstumas ir laiko skirtumas – 36%. Žymiai mažiau respondentų (20%) įvardino lengvai prieinamos informacijos iš Lietuvos trūkumą, įskaitant informaciją anglų kalba, 12% – technines priežastis. Dar beveik 17% respondentų nurodo susiskaldžiusią, neorganizuotą, neįtraukią lietuvių bendruomenę jų gyvenamojoje šalyje, 14% - Lietuvos valstybės politiką, biurokratinės kliūtis bei nepakankamas Lietuvos diplomatinių atstovybių bei konsulinių įstaigų pastangas.

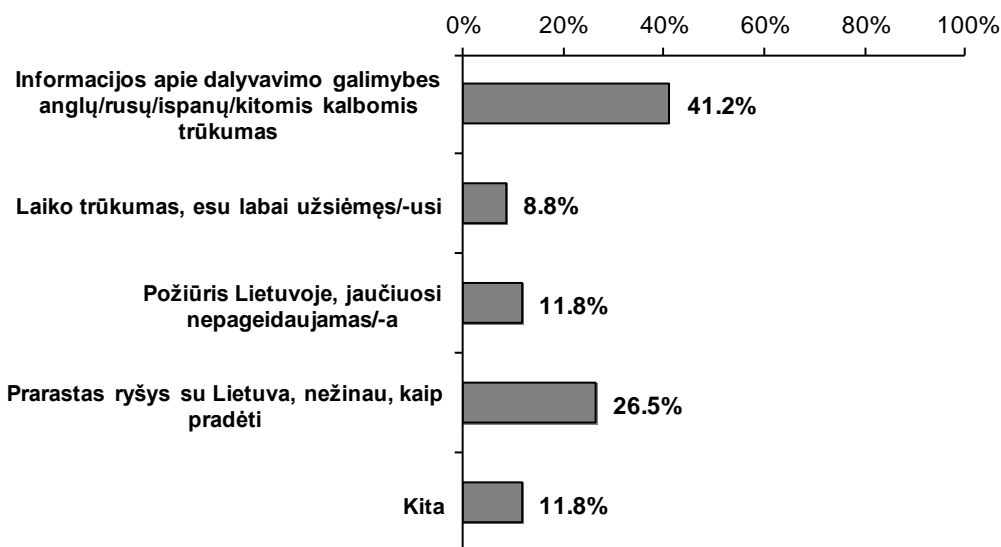
28 pav. **Jūsų nuomone, dalyvauti Lietuvos gyvenime labiausiai trukdo:**
 Atsakinėja respondentai, labiau nepritariantys, nei pritariantys teiginiui, kad ir negyvenant
 Lietuvoje yra sudarytos galimybės dalyvauti Lietuvos gyvenime (N=65)

Labiau nepritariantys, nei pritariantys teiginiui, kad užsienyje galima pilnavertiškai dalyvauti Lietuvos gyvenime, dažniausiai to priežastimi nurodė lengvai prieinamos, gerai struktūruotos informacijos ir informacijos anglų kalba trūkumą – 29%, fizinį atstumą bei laiko su Lietuva skirtumą – 26%, Lietuvoje nusistovėjusį neigiamą požiūrį į emigrantus – 20%, biurokratinės ir techninės kliūtis bei diskusijų su išvykusiais iš Lietuvos nebuvimą – 20%.

29 pav. Jūsų nuomone, dalyvauti Lietuvos gyvenime labiausiai trukdo:

Atsakinėja respondentai, teiginiui visai nepritarantys, kad ir negyvenant Lietuvoje yra sudarytos galimybės dalyvauti Lietuvos gyvenime (N=34)

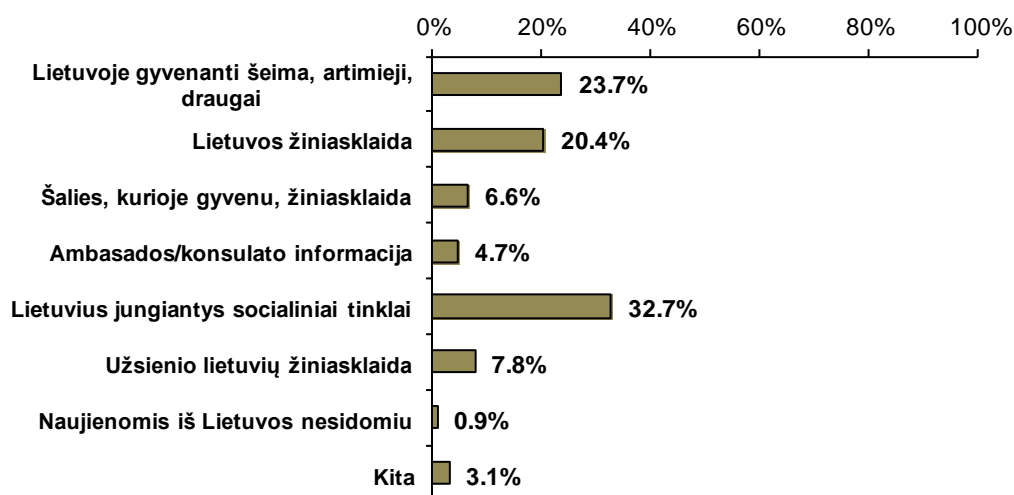

***Kita:** trūksta atviresnio požiūrio/ piliečių gerovės (5,9%); ryšio su bendruomene/ žinių apie verslo aplinką Lietuvoje (5,9%).

Nepritarantys teiginiui, kad ir negyvenant Lietuvoje yra sudarytos sąlygos dalyvauti įvairių sričių gyvenime Lietuvoje, dažniausiai nurodė, kad jiems trūksta informacijos ne lietuvių kalba apie dalyvavimo Lietuvos gyvenime galimybes – 41%, o taip pat prarastą ryšį su Lietuva ir nežinojimą kaip jį atkurti – 27%.

30 pav. Kuris jums yra pagrindinis naujienų iš Lietuvos šaltinis?

Klausimas buvo užduodamas anglų ir ispanų k. Atsakinėja visi respondentai (N=422)

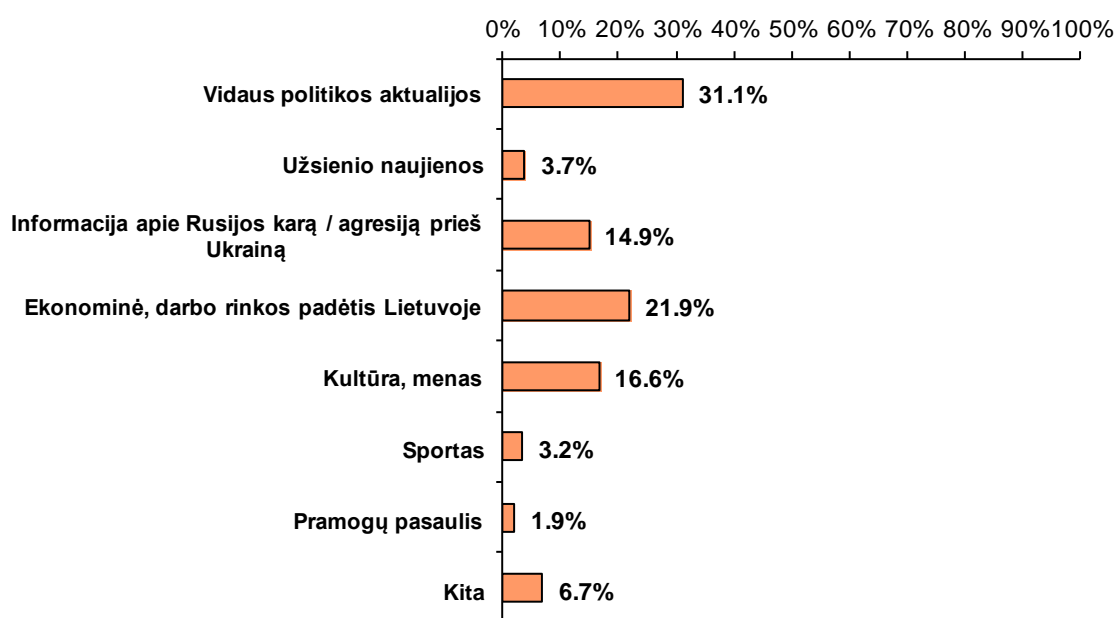

***Kita:** remiasi daugeliu šaltinių (0,7%); lietuviai, gyvenantys užsienyje (0,7%). Kiti šaltiniai buvo minimi dar rečiau.

Dažniausiai respondentai nurodė, kad pagrindinės informacijos apie Lietuvą šaltinis jiems yra lietuvius jungiantys socialiniai tinklai – 33%, Lietuvoje gyvenantys šeima, artimieji, draugai – 24%, Lietuvos žiniasklaida – 20%. Naujienomis iš Lietuvos nesidomi maža dalis klausimo respondentų – vos 1%.

5.8. Lietuvos žiniasklaida/ socialiniai tinklai/ komunikacija

31 pav. **Kokia informacija Lietuvos žiniasklaidoje Jus domina labiausiai:**
Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja visi respondentai (N=1238)

***Kita:** įvairi/ skirtinga/ bendros naujienos (4,6%). Atskiros informacijos rūšys buvo minimos dar rečiau. 1,9% nurodė, kad jų nedomina informacija Lietuvos žiniasklaidoje.

Labiausiai Lietuvos žiniasklaidoje Lietuvos diasporą domina Lietuvos vidaus politikos aktualijos – 31% ir ekonominė, darbo rinkos padėtis – 22%, kultūra, menas – 17%, informacija apie Rusijos karą prieš Ukrainą – 15%. Kitos temos Lietuvos žiniasklaidoje diasporą domina mažiau.

Kuria Lietuvos žiniasklaidos priemone naudojėtės dažniausiai?(atviras klausimas)

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja visi respondentai (N=1068)

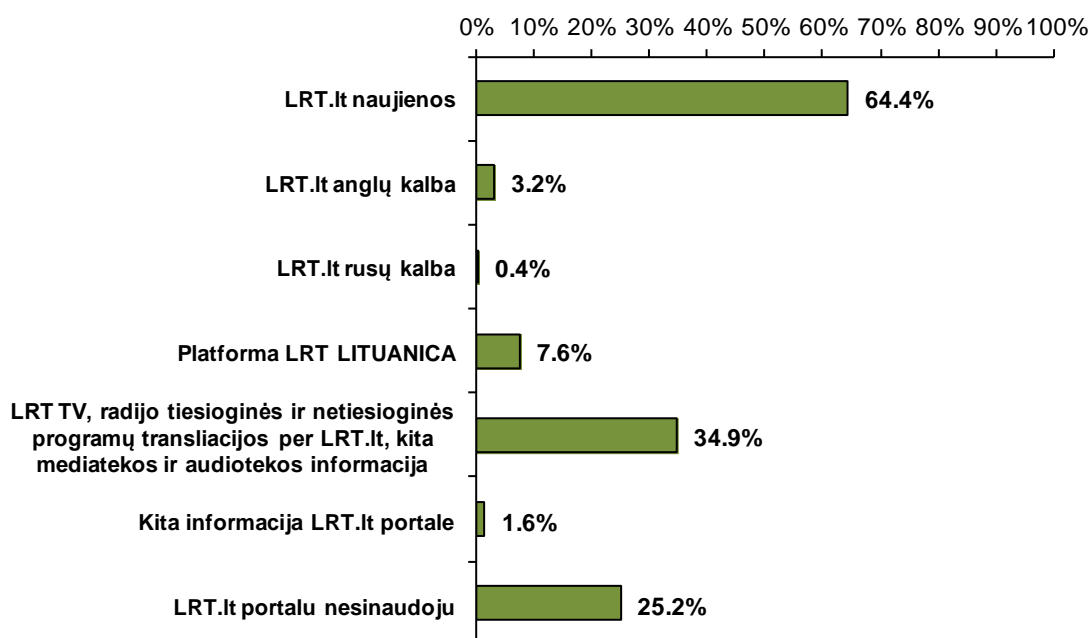
	%
LRT.lt/ LRT mediateka/ LRT – Lithuanica/ LRT radijas	39,0%
Delfi.lt	30,0%
Lrytas.lt	16,1%
15min.lt	15,4%
Naujienų portalai/ dienraščiai online	11,5%
Socialiniai tinklai (Facebook, Instagram, LinkedIn)	9,8%
Laisvės TV	2,9%
Verslo žinios (VZ.lt)	2,6%
Bernardinai.lt	1,8%
Respublika	1,4%
Žinių radijas	0,9%
Kauno diena	0,7%
TV3	0,7%
Technologijos.lt	0,6%
Emigrantas TV	0,6%
LNK	0,5%
Nara.lt	0,5%
Basketnews.lt	0,4%
Go3.lt	0,3%
Šiaurės Atėnai	0,2%
Radiocentras	0,2%
Radijo stotis Lietus	0,2%
Ekspertai TV	0,2%
Žurnalas Ateitis	0,2%
Alkas.lt	0,2%
M-1	0,2%
Žmonės.lt	0,2%
Alfa.lt	0,2%
Literatūra ir menas	0,1%
Siena.lt	0,1%
Atvira Klaipėda	0,1%
Zanedeliu.lt	0,1%
Globali Lietuva	0,1%
BNS	0,1%
Balsas.lt	0,1%
M-1 plus	0,1%
Voruta.lt	0,1%
Tėviškės žiburiai	0,1%
Sportas.tl	0,1%

Apklausos respondentai nurodė, kad aktualijoms sužinoti dažniausiai naudojasi LRT kanalais – 39% ir portalu „Delfi“ – 30%. Šie kanalai buvo populiariausi ir 2021 m. Rečiau naudojamosi portalu Lrytas.lt – 16%, 15min.lt – 15%, kitais naujienų portalais / dienraščiais

internete – 15%. Apie 10% apklausoje dalyvavusiųjų Lietuvos diasporos atstovų teigė aktualijas sužinantys socialiniuose tinkluose. Dar kitais informacijos šaltiniais aktualijoms sužinoti buvo naudojama daug rečiau.

32 pav. Kokia informacija / turinys LRT.lt portale Jus domina labiausiai?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja visi respondentai (N=1230)

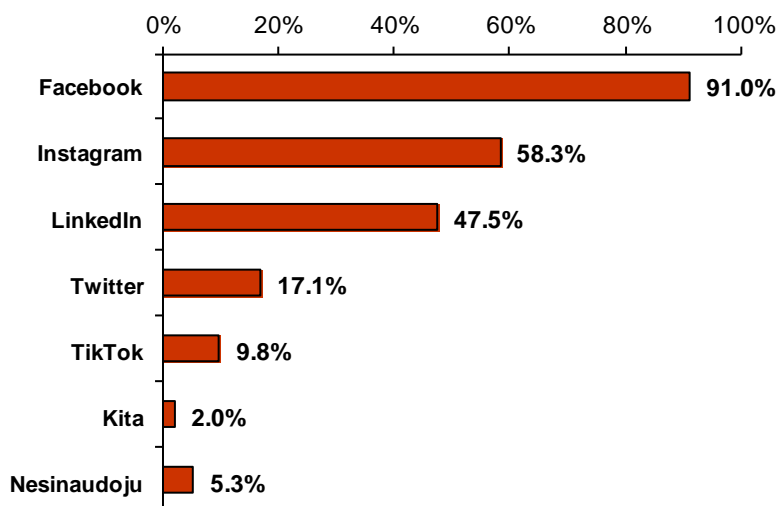

*Kita: turinys vaikams/ animaciniai filmai (0,6%). Kitas turinys buvo minimas dar rečiau.

Apklausos respondentus LRT.lt portale labiausiai domina LRT.lt naujienos – 64% ir LRT televizijos, radijo tiesioginės ir netiesioginės programų transliacijos, kita mediatekos ir audiotekos informacija – 35%. Ketvirtadalis (25%) klausimo respondentų nurodė, kad LRT.lt portalu nesinaudoja.

33 pav. Kokiais socialiniais tinklais naudojėtės?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja visi respondentai (N=1224)

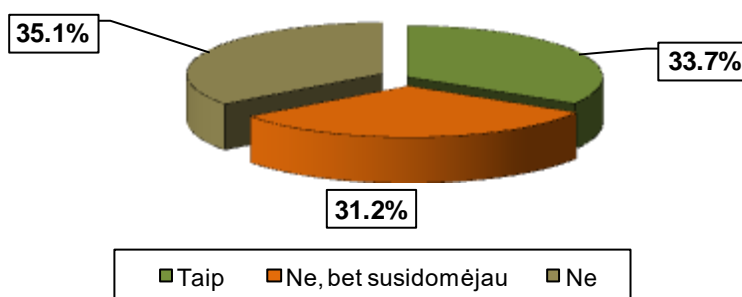

*Kita: Youtube (0,8%); Telegram (0,5%). Kiti soc.tinklai buvo minimi dar rečiau.

Beveik visi (95%) klausimo respondentai naudojami socialiniais tinklais: dažniausiai naudojama Facebook – 91%, Instagram – 58%, LinkedIn – 48%, Twitter – 17%.

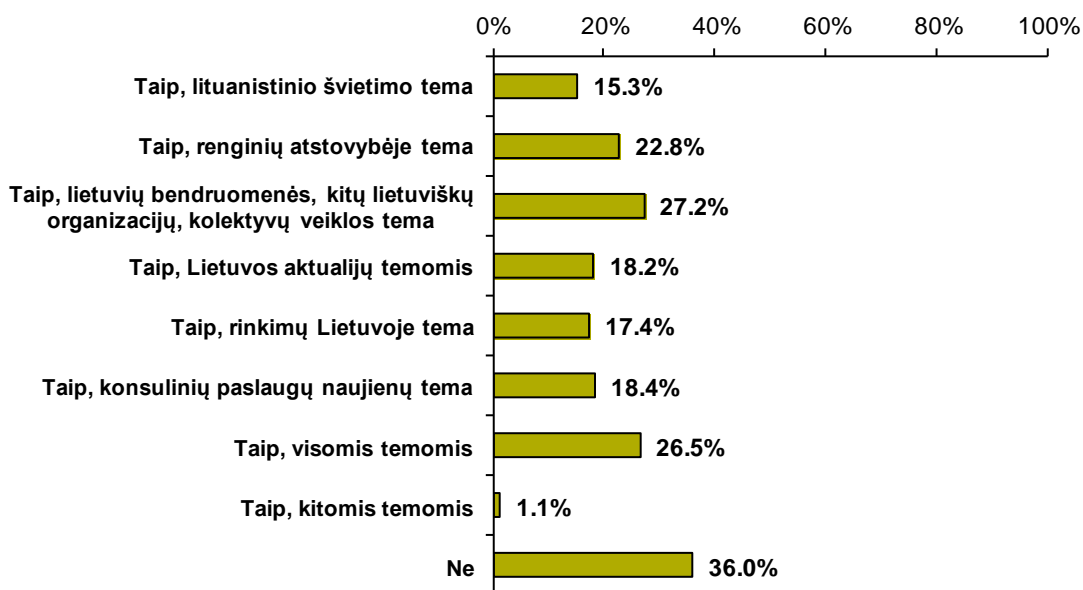
34 pav. Ar sekate Užsienio reikalų ministerijos administruojamą paskyrą @GlobaliLietuva, kurioje skelbiama / dalijamasi informacija diasporai ir apie diasporą?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad naudojami Facebook (N=1114)

34% apklausoje dalyvavusių Lietuvos diasporos atstovų nurodė, kad jie seka URM paskyrą @GlobaliLietuva, kurioje skelbiama, dalijamasi informacija diasporai ir apie diasporą, 31% nurodė šios paskyros iki šiol nesekę, bet ši informacija juos sudomino, 35% respondentų – paskyros neseka.

35 pav. Ar Jums būtų aktualu elektroniniu paštu gauti Užsienio reikalų ministerijos / Lietuvos diplomatinės atstovybės Jūsų gyvenamojoje šalyje informaciją:
Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja visi respondentai (N=1219)

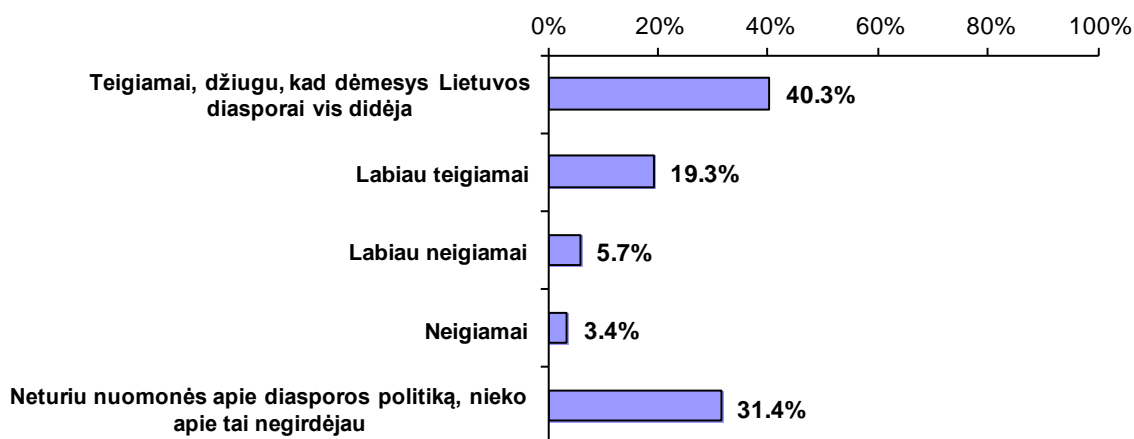
*Kita: kultūra/ menas (0,2%). Kita aktuali informacija buvo minima dar rečiau.

Dauguma Lietuvos diasporos (64%) nurodė, kad jiems būtų aktualu elektroniniu paštu gauti Užsienio reikalų ministerijos ar Lietuvos diplomatinės atstovybės jų gyvenamoje šalyje skelbiamą informaciją. Juos domina informacija įvairiomis temomis, o daugiausia lietuvių bendruomenių, kitų lietuviškų organizacijų ar kolektyvų veikla – 27%, renginiai atstovybėje – 23%, konsulinių paslaugų naujienos – 18%, Lietuvos aktualijos – 18%. 36% apklausoje dalyvavusių Lietuvos diasporos atstovų nurodė nesidomintys Lietuvos užsienio reikalų ministerijos ar Lietuvos diplomatinės atstovybės skelbiama informacija.

5.9. Lietuvos diasporos politika

36 pav. *Kaip vertinate Lietuvos Vyriausybės įgyvendinamą Lietuvos diasporos politiką (valstybės ryšių su diaspora stiprinimo politiką)?*

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja visi respondentai (N=1215)

60% apklausos dalyvių teigiamai įvertino Vyriausybės įgyvendinamą Lietuvos diasporos politiką. 40% didėjantį Lietuvos Vyriausybės dėmesį Lietuvos diasporai nurodė vertinantys teigiamai, kiti – beveik 20% – labiau teigiamai. Neigiamai Lietuvos diasporos politikos įgyvendinimą vertinančių buvo tik 9%, o 31% neturėjo nuomonės šiuo klausimu arba nebuvo apie tai girdėję.

Kokius matote trūkumas (atviras klausimas)

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, Lietuvos diasporos politiką vertinantys labiau teigiamai (N=71)

	%
Dėmesio įvairioms diasporos grupėms jaunimui, vaikams, tėvams, išsilavinusiems, nekalbantiems lietuviškai, gyvenantiems nuošalesnėse vietovėse, gyvenantiems ne ES/ įtraukti platesnį diasporos ratą	23,9%
Imitacinė LT Vyriausybės veikla/ neišpildyti pažadai	22,5%
Aktyvesnės komunikacijos, individualaus dėmesio, konsultacijų, intensyvesnių veiklų	21,1%
Ambasadų trūkumas/ neaktyvus ambasadų darbas/ prastas konsulinių paslaugų prieinamumas, kainos	16,9%
Aiškios, savalaikės, susistemintos informacijos trūkumas/ prasta informacijos sklaida	15,5%
Nesprendžiamas dvigubos pilietybės klausimas	12,7%
Nepakankamas/ neskaidrus finansavimas	11,3%
Įvairesnių, šiuolaikiškesnių temų, kultūros plėtojimo	8,5%
Pozityvios informacijos/ diasporos svarbos Lietuvai, pavyzdžių apie užsienio lietuvių pasiekimus trūkumas	7,0%
Diasporos narių segregacija pagal naudą	7,0%
Trūksta supratimo apie diasporos aktualijas, įvykius, švietimą, prisitaikymo prie diasporos specifikos	5,6%
Pagarbos išėiviams, diasporos savanoriams	4,2%
Biurokratija	2,8%
Paramos, palaikymo grįžtantiems	2,8%

Lietuvos diasporos politiką labiau teigiamai vertinantys apklausos respondentai nurodė pasigendantys dėmesio įvairioms diasporos grupėms, nekalbantiems lietuvių kalba, gyvenantiems ne ES, nuošalesnėse vietovėse – 24%, nepatenkinti neišpildytais Vyriausybės pažadais – 22%, aktyvesnės komunikacijos, individualaus dėmesio pasigedo 21%. Ambasadų jų gyvenamoje šalyje trūkumą, neaktyvų ambasadų darbą, prastą konsulinių paslaugų prieinamumą, aukštas paslaugų kainas minėjo 17% respondentų, aiškios, savalaikės, susistemintos informacijos trūkumą ir prastą informacijos sklaidą – 16%. 13% respondentų mano, kad dvigubos pilietybės klausimas nėra sprendžiamas.

Vertinantys labiau neigiamai (atviras klausimas)

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, Lietuvos diasporos politiką vertinantys labiau neigiamai (N=34)

	%
Imitacinė LT Vyriausybės veikla/ neišpildyti pažadai	58,8%
Ambasadų trūkumas/ neaktyvus ambasadų darbas/ prastas konsulinių paslaugų prieinamumas, kainos	17,6%
Nesprendžiamas dvigubos pilietybės klausimas	17,6%
Aktyvesnės komunikacijos, individualaus dėmesio, konsultacijų, intensyvesnių veiklų	14,7%
Įvairesnių, šiuolaikiškesnių temų, kultūros plėtojimo	11,8%
Trūksta supratimo apie diasporos aktualijas, įvykius, švietimą, prisitaikymo prie diasporos specifikos	8,8%
Dėmesio įvairioms diasporos grupėms (jaunimui, vaikams, tėvams; išsilavinusiems; nekalbantiems lietuviškai; gyvenantiems nuošalesnėse vietovėse, gyvenantiems ne ES/ įtraukti platesnį diasporos ratą	8,8%
Pagarbos išeiviams, diasporos savanoriams	8,8%
Aiškios, savalaikės, susistemintos informacijos trūkumas/ prasta informacijos sklaida	5,9%
Paramos, palaikymo grįžtantiems	5,9%
Biurokratija	2,9%
Nepakankamas/ neskaidrus finansavimas	2,9%
Diasporos narių segregacija pagal naudą	2,9%

Lietuvos diasporos politiką labiau neigiamai vertinantys apklausos respondentai mano, kad Vyriausybė nepildo pažadų Lietuvos diasporai – 59%, jų nuomone, nesprendžiamas dvigubos pilietybės klausimas rūpėjo beveik 18% apklausos respondentų, kaip ir ambasadų trūkumas jų gyvenamose šalyse ar neaktyvus pastarųjų darbas bei paslaugų neprieinamumas ir aukštos paslaugų kainos – 18%.

Vertinantys neigiamai (atviras klausimas)

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai,
Lietuvos diasporos politiką vertinantys neigiamai (N=26)

	%
Imitacinė LT Vyriausybės veikla/ neišpildyti pažadai	80,8%
Nepakankamas/ neskaidrus finansavimas	15,4%
Nesprendžiamas dvigubos pilietybės klausimas	11,5%
Dėmesio įvairioms diasporos grupėms (jaunimui, vaikams, tėvams; išsilavinusiems; nekalbantiems lietuviškai; gyvenantiems nuošalesnėse vietovėse, gyvenantiems ne ES/ įtraukti platesnį diasporos ratą	11,5%
Diasporos narių segregacija pagal naudą	11,5%
Biurokratija	7,7%
Aktyvesnės komunikacijos, individualaus dėmesio, konsultacijų, intensyvesnių veiklų	7,7%
Paramos, palaikymo grįžtantiems	7,7%
Ambasadų trūkumas/ neaktyvus ambasadų darbas/ prastas konsulinių paslaugų prieinamumas, kainos	3,8%
Trūksta supratimo apie diasporos aktualijas, įvykius, švietimą, prisitaikymo prie diasporos specifikos	3,8%
Pagarbos išeiiviams, diasporos savanoriams	3,8%

Neigiamai Lietuvos Vyriausybės vykdomą Lietuvos diasporos politiką vertinančiųjų tarpe vyrauja nuomonė, kad Vyriausybė nepildo Lietuvos diasporai duotų pažadų (81%), Lietuvos diasporos politikos finansavimas yra neskaidrus (15%), nesprendžiamas dvigubos pilietybės klausimas bei trūksta dėmesio įvairioms atskiroms diasporos grupėms (atitinkamai po 12%).

37 pav. Jūsų nuomone, kurioje srityje Lietuvos valdžios dėmesys Lietuvos diasporai jaučiamas labiausiai?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, turintys nuomonę apie Lietuvos diasporos politiką (N=819)

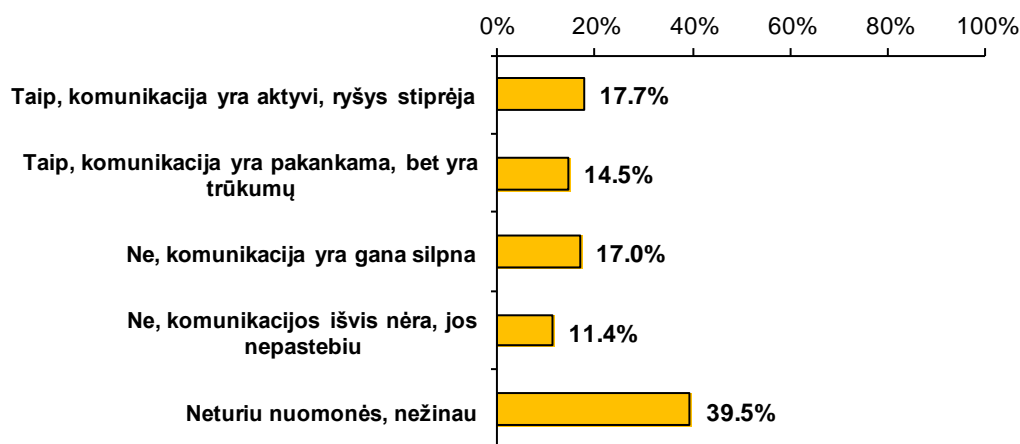

*Kita: rinkimų klausimai (0,6%). Kitos sritys buvo minimos dar rečiau

Turintieji nuomonę apie Lietuvos diasporos politiką apklausos respondentai nurodė, kad labiausiai Lietuvos valdžios dėmesys yra juntamas šiose srityse: lituanistinio švietimo – 34%, informavimui apie grįžimo į Lietuvą galimybes – 32%, bendruomeniškumo skatinimo, diasporos organizacijų stiprinimo – 32%. Konsulinių paslaugų kokybės gerinimą pastebėjo 17% apklausos dalyvių.

38 pav. Ar valstybės komunikacija (ryšys) su diaspora atitinka Jūsų lūkesčius?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja visi respondentai (N=1602)

32% apklausos dalyvių nurodė, kad valstybės komunikacija su diaspora iš esmės yra pakankama, 28% nurodė, kad valstybės komunikacijos nepakanka. 40% apklausos dalyvių šiuo klausimu neturėjo nuomonės ar nežinojo kaip tai įvertinti.

Įrašykite trūkumus (atviras klausimas)

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad valstybės komunikacija yra pakankama, bet turi trūkumų (N=89)

	Visi	Lietuvių kalba	Anglų kalba	Ispanų kalba
Daugiau išsamios savalaikės informacijos/ LT aktualijų/ inf. vietos kalba	42,7%	34.0%	50.0%	71.0%
Aktyvios komunikacijos/ aktyvaus ambasadų, URM darbo/ nėra ambasados/ grįžtamojo ryšio/ politikų vizitų/ atstovo Seime	36,0%	44.0%	7.0%	29.0%
Dėmesio įvairioms diasporos grupėms/ regionams/ mažoms, nuošalioms bendruomenėms/ jauniems žmonėms/ įvairesnių šiuolaikinių veiklų dėmesys įvairioms diasporos grupėms, ne vien naudingam ratui	24,7%	31.0%	7.0%	14.0%
Pagalbos tvarkant reikalus Lietuvoje (bankų, SODROS, paveldėjimo klausimai) sugrįžtant/ dviguba pilietybė/ balsavimo klausimai	11,2%	8.0%	29.0%	7.0%
Pagalbos puoselėjant lietuvybę (žodynai, kokybiški vertimai, nemokamos lituanistinės mokyklos)	5,6%	5.0%	7.0%	7.0%
Supratimo apie diasporos ypatumus skirtingose šalyse	2,2%	11.0%	7.0%	0.0%
Daugiau finansavimo	2,2%			
Pagalbos integruojantis užsienyje	2,2%			
Pagarbos išeiviams, kad nejaustu atstumti	2,2%			

Apklausos respondentai, valstybės komunikaciją (ryšį) su diaspora vertinantys kaip pakankamą, tačiau turinčią trūkumų, dažniausiai nurodė, kad jiems trūksta daugiau aktualios informacijos apie Lietuvą – 43%, pasigendama aktyvesnės diplomatinių atstovybių, ministerijos komunikacijos, o taip pat Lietuvos politikų dėmesio diasporai, susitikimų su ja – 36%, dėmesio įvairioms atskiroms diasporos grupėms ir atokiems regionams – 25%, pagalbos tvarkant administracinius reikalus Lietuvoje ar sprendžiant dvigubos pilietybės klausimą – 11%. Aktualios informacijos trūkumą jų gyvenamos vietos kalba pabrėžė 71% apklausos dalyvių ispanų kalba ir 50% anglų kalba. Aktyvesnės diplomatinių atstovybių, ministerijos komunikacijos, o taip pat Lietuvos politikų dėmesio diasporai, susitikimų su ja dažniausiai pasigenda pildžiusieji klausimynus lietuvių kalba – 44%, kaip ir dėmesio įvairioms atskiroms diasporos grupėms ir atokiems regionams – 31%.

Jrašykite trūkumus (atviras klausimas)

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad valstybės komunikacija yra gana silpna (N=116)

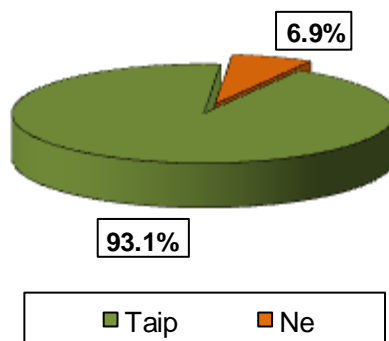
	%
Aktyvios komunikacijos/ aktyvaus ambasadų, URM darbo/ nėra ambasados/ grįžtamojo ryšio/ politikų vizitų/ atstovo Seime	50,0%
Daugiau išsamios savalaikės informacijos/ LT aktualijų/ inf. vietos kalba	40,5%
Dėmesio įvairioms diasporos grupėms/ regionams/ mažoms, nuošalioms bendruomenėms/ jauniems žmonėms/ įvairesnių šiuolaikinių veiklų dėmesys įvairioms diasporos grupėms, ne vien naudingam ratui	17,2%
Pagarbos išėiviams, kad nejaustu atstumti	17,2%
Pagalbos tvarkant reikalus Lietuvoje (bankų, SODROS, paveldėjimo klausimai) sugrįžtant/ dviguba pilietybė/ balsavimo klausimai	11,2%
Supratimo apie diasporos ypatumus skirtingose šalyse	6,0%
Pagalbos puoselėjant lietuvių (žodynai, kokybiški vertimai, nemokamos lituanistinės mokyklos)	6,0%
Daugiau finansavimo	2,6%
Pagalbos integruojantis užsienyje	0,9%

Manantieji, kad valstybės komunikacija su diaspora yra silpna (17% visų apklausos dalyvių), nurodė pasigendantys aktyvesnės komunikacijos, labiau matomo diplomatinių atstovybių ir ministerijos darbo, politikų dėmesio diasporai (50%), daugiau aktualios informacijos apie Lietuvą (40%), dėmesio įvairioms, atskiroms diasporos grupėms ir regionams (17%), pagarbos diasporai, kad jie nesijaustų atstumti (17%).

5.10. Grįžimas į Lietuvą

39 pav. **Ar Jūs gimėte Lietuvoje?**

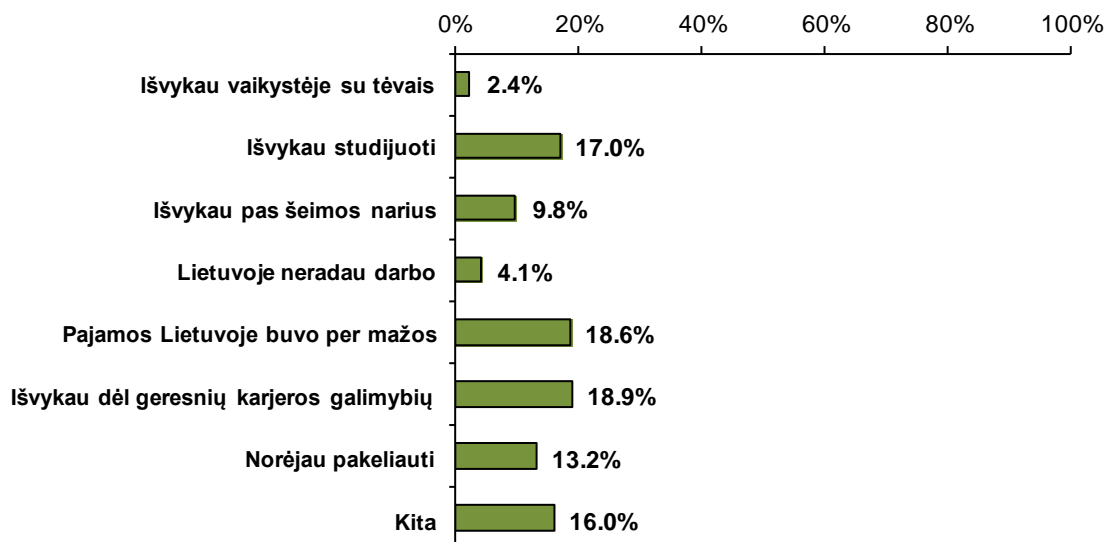
Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja visi respondentai (N=1326)

Absoliuti dauguma (93%) klausimo respondentų yra gimę Lietuvoje ir tik 7% gimę ne Lietuvoje (daugiau tokių tarp vyresnių nei 65 metų amžiaus – 38%).

40 pav. **Dėl kokios priežasties išvykote iš Lietuvos?**

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja gimę Lietuvoje respondentai (N=1230)

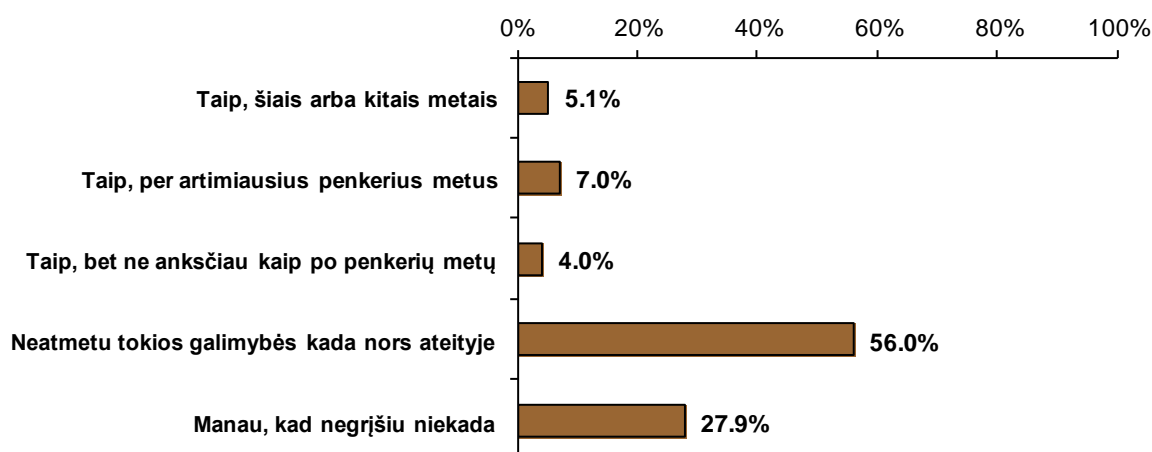

***Kita:** dėl santykių (8,9%); dėl geresnės vaikų ateities/ galimybių/ sveikatos/ saugumo/ žmogaus teisių/ homofobijos/ požiūrio į LGBT (3,2%); išvykus trumpam (užsidirbti/ atostogauti/ susipažinti su kitos šalies kultūra) pasikeitė planai (1,8%)
Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Išvykusieji iš Lietuvos dažniausiai nurodo keturias išvykimo priežastis: išvyko studijuoti – 17%, buvo per mažos pajamos – 19%, išvyko dėl didesnių karjeros galimybių – 19%, norėjo pakeliauti – 13%.

41 pav. Ar planuojate grįžti / persikelti gyventi į Lietuvą?

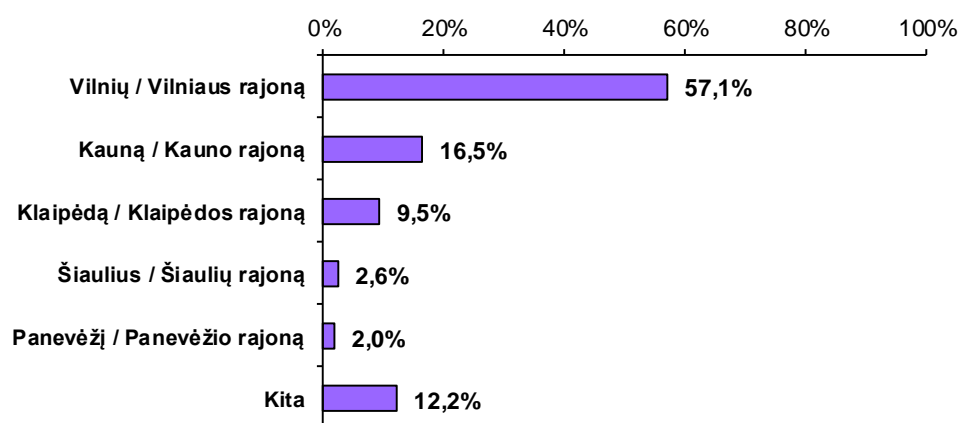
Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja visi respondentai (N=1740)

16% apklausos dalyvių yra numatę konkrečias grįžimo į Lietuvą datas (daugiau tokių yra jaunimo tarpe – 32%). 56% apklausos dalyvių neatmeta galimybės ateityje grįžti ar persikelti gyventi į Lietuvą, o 28% grįžti ar persikelti gyventi į Lietuvą neplanuoja (daugiau tokių tarp vyresnių nei 65 metų amžiaus – 67%, tarp pildžiusių anketą anglų kalba – 63%, tarp JAV gyvenančių diasporos atstovų – 39%).

42 pav. Į kokį miestą/ vietovę planuojate/ ketintumėte grįžti/ persikelti?

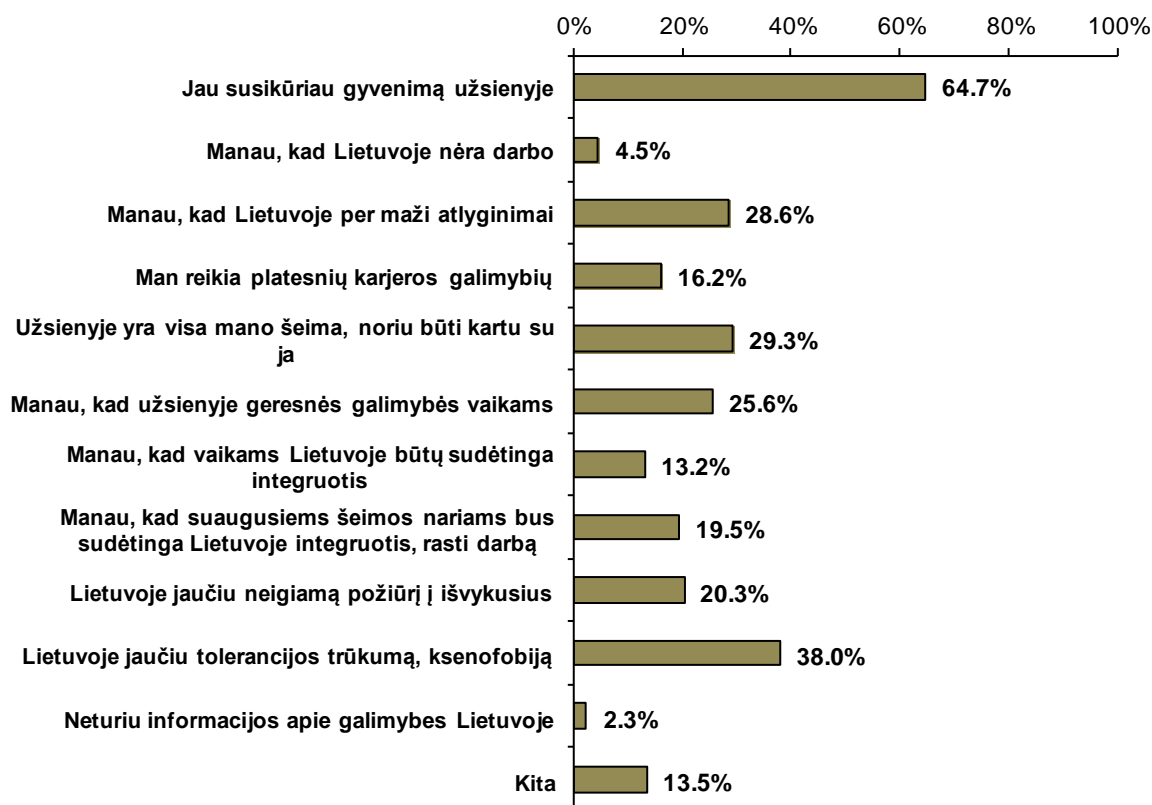
Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad kada nors planuoja grįžimą į Lietuvą (N=980)

*Kita: dar nežino/ neapsisprendę (4,5%); Alytų (1,6%); Marijampolę (1,0%); Druskininkus (0,6%); Uteną (0,6%). Kitos vietovės buvo minimos dar rečiau.

Dauguma planuojančių grįžti ar persikelti gyventi į Lietuvą nurodė, kad planuotų grįžti / persikelti gyventi į Vilnių ar Vilniaus rajoną – 57%, į Kauną ar Kauno rajoną – 17%, į Klaipėdą ar Klaipėdos rajoną – 10%. Kitos vietovės buvo minimos retai – 16%.

43 pav. **Į Lietuvą neplanuojate grįžti/ persikelti, nes:**
 Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad niekada negrįš į Lietuvą (N=266)

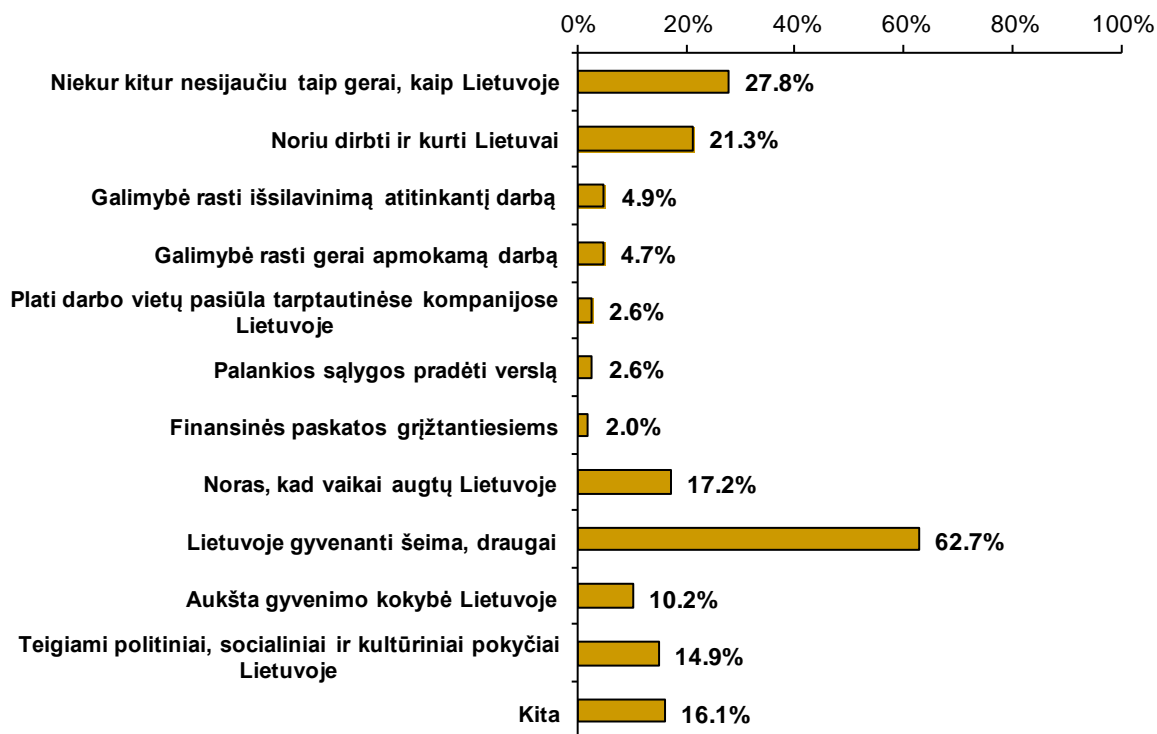

***Kita:** rasizmas/ homofobija/ mobingas/ žmogaus teisių pažeidimai (3,8%); korupcija/ biurokratizmas/ nekompetencija/ valdančiųjų sprendimai (3,4%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Neplanuojantys sugrįžti ar persikelti gyventi į Lietuvą apklausos respondentai teigia, kad jie jau susikūrė savo gyvenimą užsienyje – 65%, Lietuvoje jaučia tolerancijos trūkumą, ksenofobiją – 38%, užsienyje gyvena jų visa šeima – 29%, Lietuvoje jiems per žemi atlyginimai – 29%, mano, kad užsienyje bus geresnės galimybės jų vaikams – 26%, kad suaugusiems šeimos nariams Lietuvoje bus sudėtinga integruotis – 20%, jaučia Lietuvoje išlikusį neigiamą požiūrį į išvykusiuosius – 20%.

44 pav. Į Lietuvą planuojate / ketinate / neatmetate galimybės grįžti, nes:

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad kada nors planuoja grįžimą į Lietuvą (N=1045)

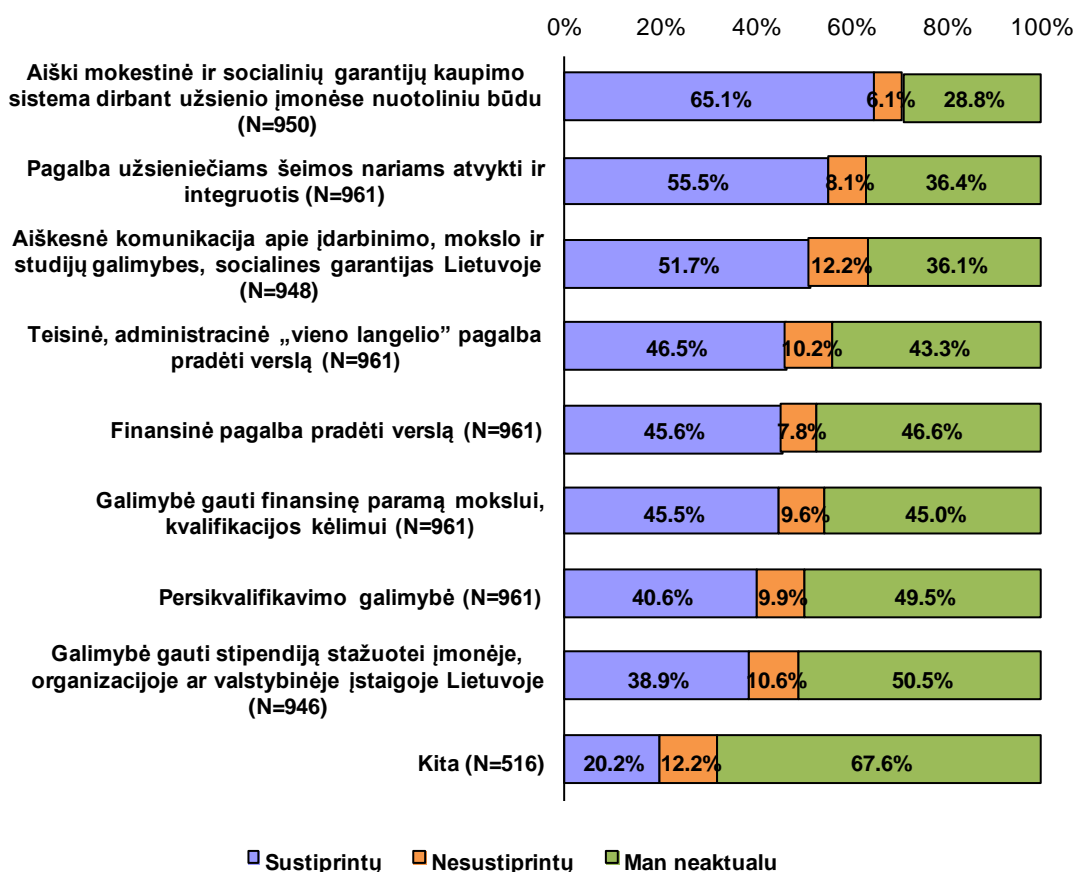

***Kita:** nostalgija/ meilė gimtam kraštui/ gimtoji kalba/ senatvė gimtinėje (9,5%); gali taip susiklostyti aplinkybės (2,5%); gamta/ oras/ turimas/ pigesnis būstas (0,8%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Kada nors ateityje grįžti ar persikelti gyventi į Lietuvą planuojantieji teigė, kad tai padaryti juos skatina Lietuvoje gyvenanti šeima ir draugai – 63%, niekur kitur jie nesijaučia taip gerai kaip Lietuvoje – 28%, nori dirbti ir kurti Lietuvai – 21%, nori, kad vaikai augtų Lietuvoje – 17%, pastebi čia vykstančius teigiamus politinius, socialinius bei kultūrinius pokyčius – 15%. Panašūs rezultatai buvo gauti ir 2020 bei 2021 metų Lietuvos diasporos apklausose.

45 pav. Kokios priemonės sustiprintų (dar labiau) Jūsų motyvaciją grįžti/persikelti į Lietuvą?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad planuoja grįžimą į Lietuvą vėliau nei po poros metų

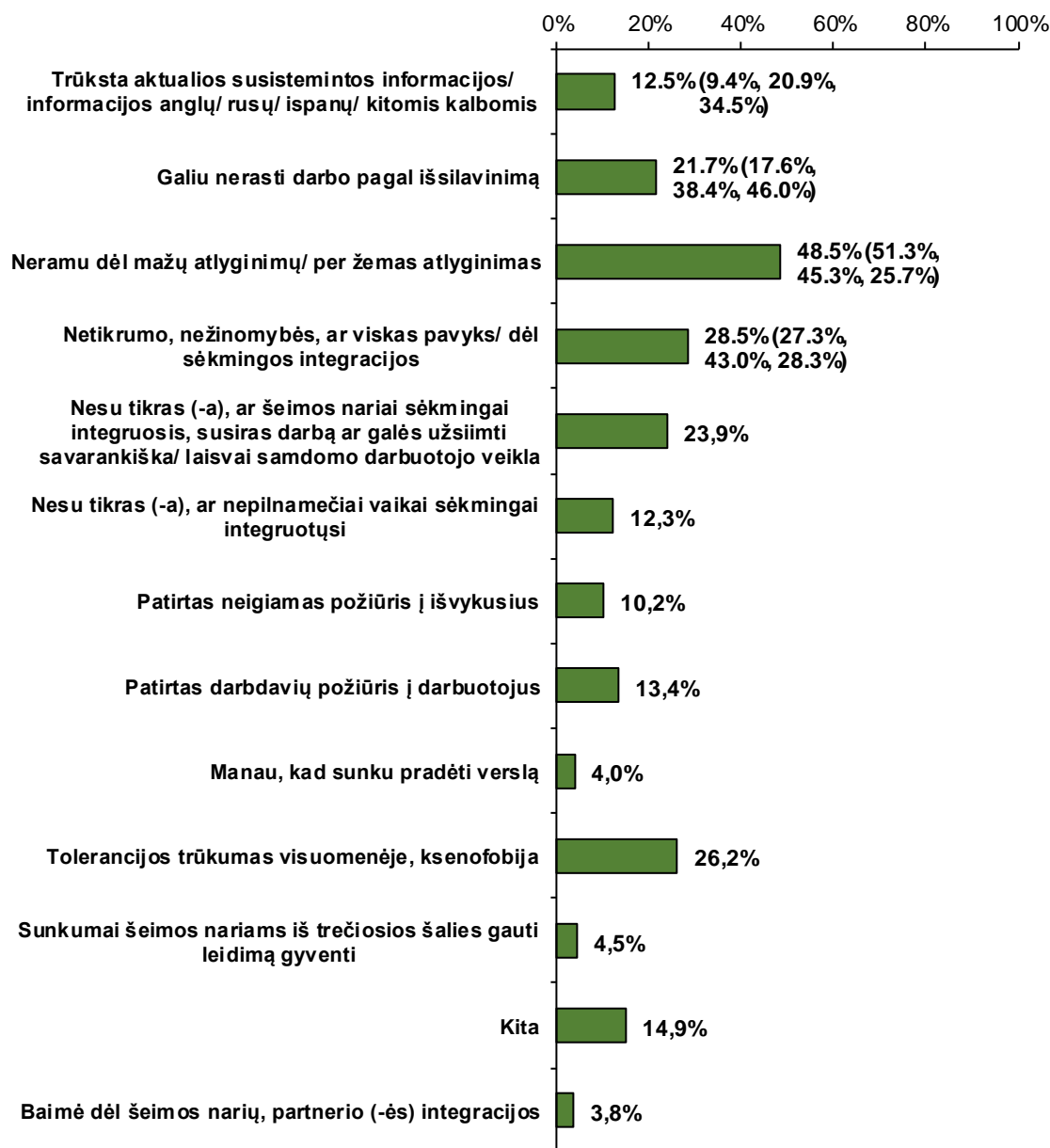

***Kita:** darbas (gerai apmokamas/ įdomus/ normalūs atlyginimai)/ socialinės garantijos/ mokesčiai/ didėjantis minimalus pragyvenimo lygis (8,7%); dvigubos pilietybės įteisinimas (2,9%); kompensacijos/ materialinė pagalba būstui/ grįžimui/ mokestinės lengvatos (2,3%); integruojančios programos vaikams/ sutuoktiniams, nekalbantiems lietuviškai (2,3%); tos pačios lyties partnerystės/ santuokos įteisinimas (1,9%). Kitos priemonės buvo minimos dar rečiau.

Planuojantys vėliau nei po poros metų grįžti į Lietuvą apklausos respondentai nurodė, kad labiausiai jų motyvaciją sugrįžti į Lietuvą sustiprintų: aiški mokestinė ir socialinių garantijų kaupimo sistema, dirbant užsienyje nuotoliniu būdu – 65%, pagalba užsieniečiams šeimos nariams atvykti ir integruotis – 56%, aiškesnė komunikacija apie įdarbinimo, mokslo ir studijų galimybes, socialines garantijas Lietuvoje – 52%, teisinė pagalba pradėti verslą – 47%, finansinė pagalba pradėti verslą – 46%, galimybė gauti finansinę paramą mokslui, kvalifikacijos kėlimui – 46%.

46 pav. Kokios pagrindinės kliūtys, rizikos, planuojant grįžimą/ persikėlimą į Lietuvą?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad kada nors planuoja grįžimą į Lietuvą (N=1212)

Skiausteliuose išskirti atsakiusieji lietuvių, anglų ir ispanų kalbomis (dalies klausimo atsakymų alternatyvų anketose anglų ir ispanų kalbomis nebuvo)

*Kita: kliūčių nėra/ dar apie tai negalvoja (3,0%); politinis/ geopolitinis/ mokestinis nestabilumas/ nesaugumas/ valdžios požiūris/ priimami sprendimai/ prasta švietimo sistema (2,7%); soc. garantijos/ sveikatos sistema/ pensijinis amžius/ gyvenimo kokybė (1,9%); homofobiška politika/ visuomenės požiūris/ žemas kultūros lygis/ visuomenės susiskaldymas (1,6%); klimatas (1,3%); susikurtas/ pilnai tenkinantis gerbūvis (1,3%); sutuoktinis ne lietuvis/ šeimos nariai/ pats nemoka kalbos (1,2%); biurokratija/ korupcija/ mobingas (0,7%). Kitos kliūtys buvo minimos dar rečiau

Nerimas dėl grįžimo / persikėlimo gyventi į Lietuvą diasporai kyla dėl per mažų atlyginimų – 49% (2021 m. – 54%), netikrumo ar pavyks sėkmingai integruotis – 29% (2021

m. – 30%), tolerancijos visuomenėje trūkumo, ksenofobijos – 26% (2021 m. – 33%), netikrumo dėl šeimos narių galimybių sėkmingai integruotis Lietuvoje – 24% (2021 m. – 30%), baimės nerasti darbo pagal išsilavinimą – 22% (2021 m. – 19%). Baimę nerasti darbo pagal išsilavinimą ypač pabrėžia dalyvavusieji apklausoje anglų (38%) ir ispanų (46%) kalbomis.

Jeį sutinkate, įrašykite savo specialybę: (atviras klausimas)

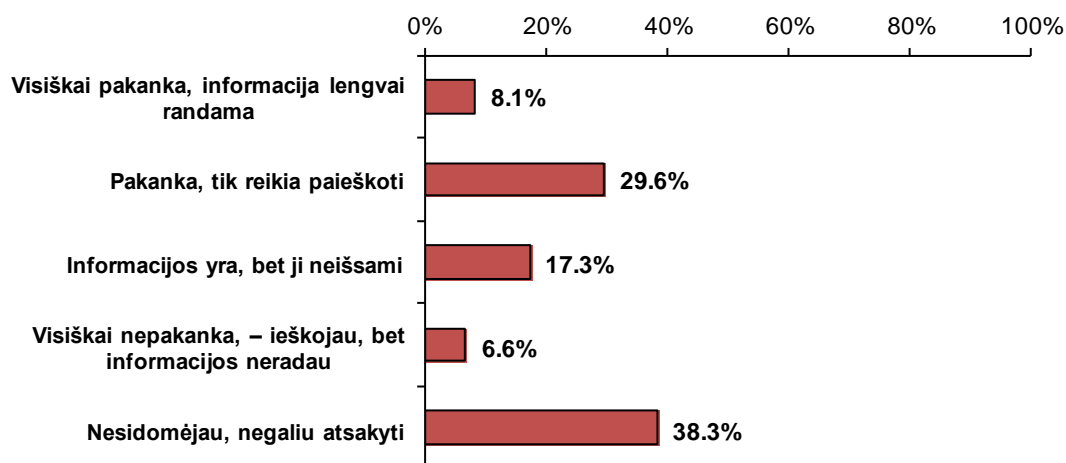
Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad baiminasi nerasti darbo pagal specialybę (N=182)

	%
Vadyba/ ekonomika/ verslas	12.6%
Politologija/ tarptautiniai santykiai/ teisė/ advokatūra/ ES tarnautojai/ valstybės tarnautojai	12.1%
Švietimas/ pedagogika/ ankstyvasis ugdymas/ specialusis ugdymas	11.5%
Sveikatos apsauga/ farmacija/ veterinarija	9.3%
Inžinerija/ architektūra	9.3%
Finansai/ NT/ draudimas	8.8%
Psichologija/ filosofija/ istorija/ žurnalistika/ sociologija/ bibliotekininkystė	7.7%
Biochemija/ chemija/ fizika/ biologija/ geografija/ aplinkosauga	7.1%
Menai/ menotyra (fotografija, juvelyrika, tekstilė, fleita)	6.6%
Mokslininkas/ doktorantas	6.0%
Kalbos/ vertimas	4.9%
IT	4.4%
Transportas (krovinių pervežimas, laivyba, geležinkelis)	3.8%
Gamyba (naftos perdirbimas, vyno gamyba, sveikatos įrangos gamyba, restoranų verslas)	3.8%
Statyba	2.7%
Socialinis darbas	1.6%
Turizmas	1.1%
Grožio paslaugos (kosmetologija)	0.5%

Bijantys, kad neras darbo pagal savo išsilavinimą apklausos respondentai dažniausiai nurodė, kad jų turima specialybė yra vadyba, ekonomika – 13%, teisė, tarptautiniai santykiai – 12%, švietimas, pedagogika, ankstyvasis ar specialusis ugdymas – 11%.

47 pav. Jūsų nuomone, ar pakanka informacijos grįžimo / persikėlimo ir (re)integracijos Lietuvoje klausimais?

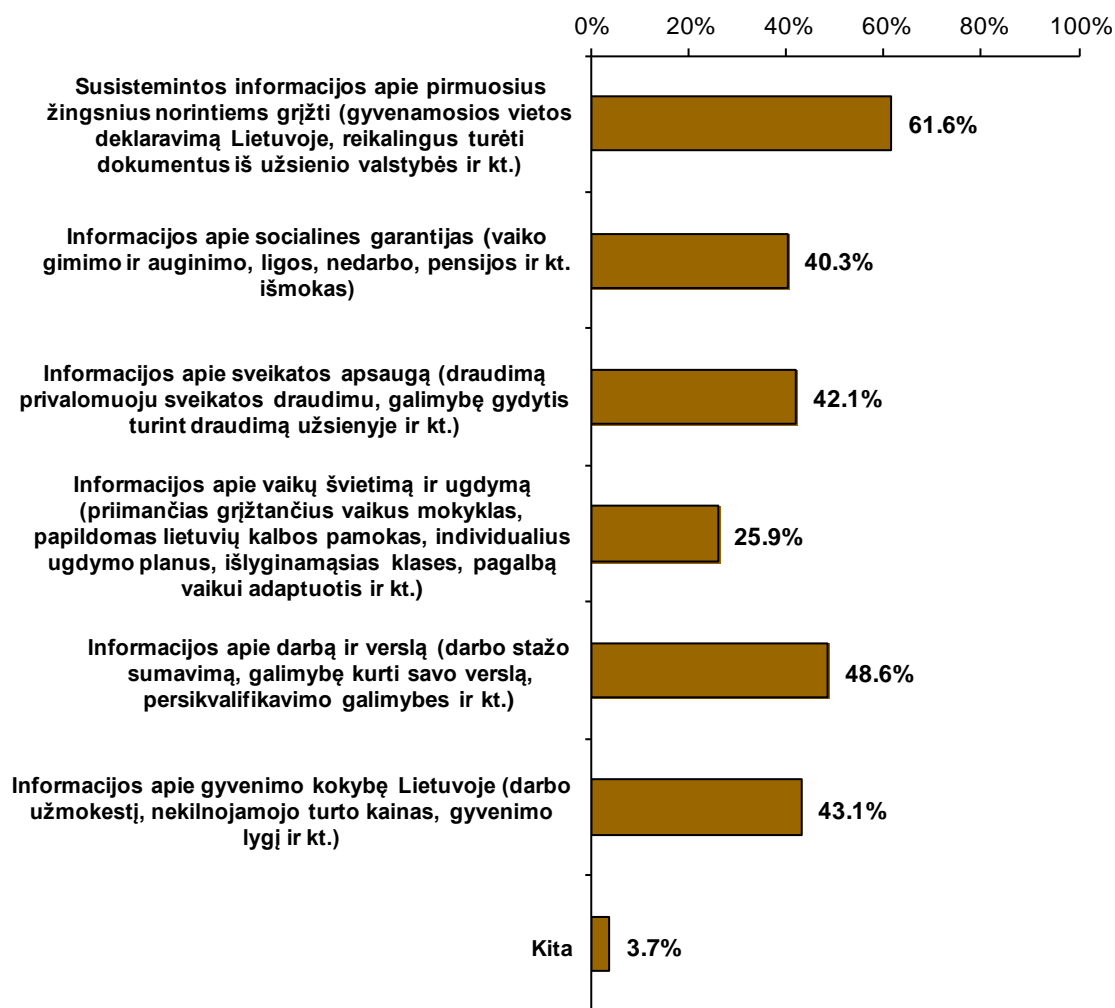
Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad kada nors planuoja grįžimą į Lietuvą (N=1424)

8% apklausos dalyvių nurodė, kad informacijos grįžimo, persikėlimo ir (re)integracijos Lietuvoje klausimais visiškai pakanka (2021 m. – 5%). Taip teigė 8% respondentų dalyvavusių apklausoje lietuvių kalba, 7% – anglų kalba, 10% – ispanų kalba. 30% apklausos dalyvių nurodė, jog informacijos pakanka, tik jos reikia paieškoti (2021 m. – 27%). Taip teigė 33% lietuvių kalba apklausos klausimyną pildžiusių respondentų, 14% – anglų kalba, 29% – ispanų kalba. 17% apklausos dalyvių mano, jog informacijos yra, bet ji neišsami (2021 m. – 6%). Taip teigė 17% respondentų, pildžiusių apklausos anketą lietuvių kalba, 20% – anglų kalba, 14% – ispanų kalba. Informacijos visiškai nepakanka ar jos neranda beveik 7% apklausos dalyvių, tarp jų 5% pildžiusių anketas lietuvių kalba, 10% – anglų kalba ir 14% – ispanų kalba. Į klausimą, ar pakanka informacijos apie grįžimą ar persikėlimą gyventi į Lietuvą, negalėjo atsakyti 38% apklausos respondentų, nes šiuo klausimu nesidomėjo (2021 m. – 44%).

48 pav. Kokios informacijos Jums labiausiai trūksta, kad galėtumėte tinkamai pasirengti grįžimui / persikėlimui ir (re)integracijai Lietuvoje?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad informacijos nepakanka arba ji neišsami (N=216)

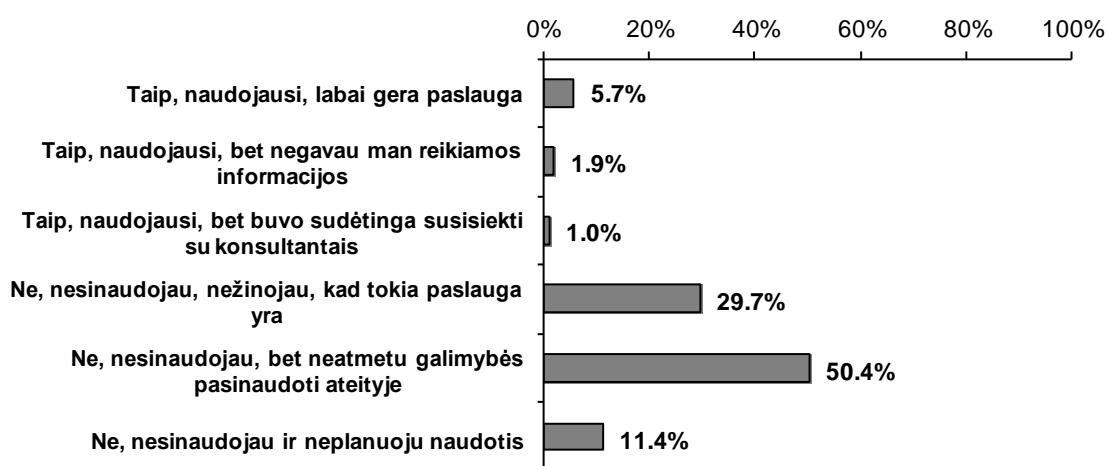
*Kita: Informacijos apie asmenų iš trečiųjų šalių/ praradusių pilietybę ir pan. integraciją (2,3%). Kito pobūdžio informacija buvo minima dar rečiau.

Nurodžiusieji, jog jiems nepakanka informacijos grįžimo ar persikėlimo gyventi į Lietuvą klausimais arba informacija yra neišsami, teigė, kad labiausiai jiems trūksta susistemintos informacijos apie pirmuosius žingsnius norintiems grįžti, t.y. gyvenamosios vietos deklaravimą Lietuvoje, reikalingus turėti dokumentus iš užsienio valstybės ir kt. – 62% (2021 m. – 53%). Kitos informacijos poreikis taip pat buvo minimas dažnai: apie darbą ir verslą, t.y. darbo stažo sumavimą, verslo kūrimo, persikvalifikavimo galimybes – 49% (2021 m. – 42%), gyvenimo kokybę Lietuvoje, t.y. darbo užmokestį, gyvenimo lygį, NT kainas – 43% (2021 m. – 40%), sveikatos apsaugą, t.y. privalomąjį sveikatos draudimą, galimybę gydytis, turint draudimą užsienyje – 42% (2021 m. – 35%), vaikų švietimą ir

ugdymą, t.y. priimančias grįžtančiuosius mokyklas, pagalbą vaikui adaptuotis, papildomas lietuvių kalbos pamokas, individualius ugdymo planus ir kt. – 26% (2021 m. – 28%).

49 pav. Ar naudojotės vieno langelio principu veikiančio projekto grįžtantiesiems / persikeliantiems „Renkuosi Lietuvą“ (renkuosilietuva.lt) informacija ir nemokamomis konsultacijomis apie grįžimą / persikėlimą gyventi į Lietuvą?

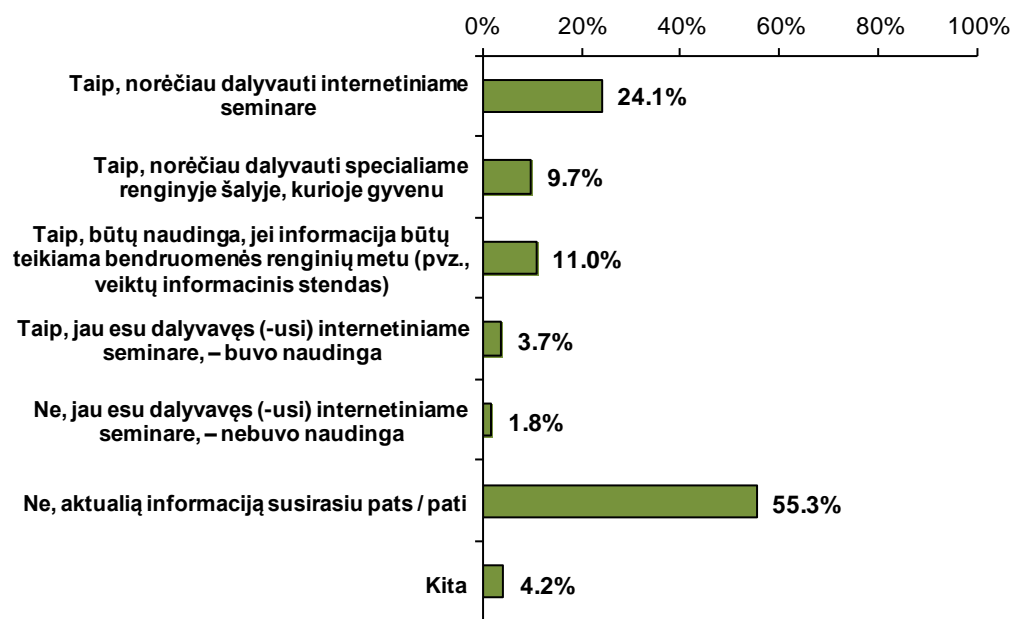
Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad kada nors planuoja grįžimą į Lietuvą (N=1004)

9% apklausos dalyvių naudojosi vieno langelio principu veikiančio projekto grįžtantiesiems / persikeliantiems „Renkuosi Lietuvą“ teikiama informacija (2021 m. – 5%, 2020 m. – 2%). 30% apklausos dalyvių nežinojo apie šio portalo egzistavimą (2021 m. – 36%, 2020 m. – 40%). 50% apklausos dalyvių neatmeta galimybės pasinaudoti šio portalo teikiama informacija ateityje.

50 pav. Ar norėtumėte dalyvauti internetiniuose seminaruose, informaciniuose renginiuose grįžimo į Lietuvą tema?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad kada nors planuoja grįžimą į Lietuvą (N=1000)

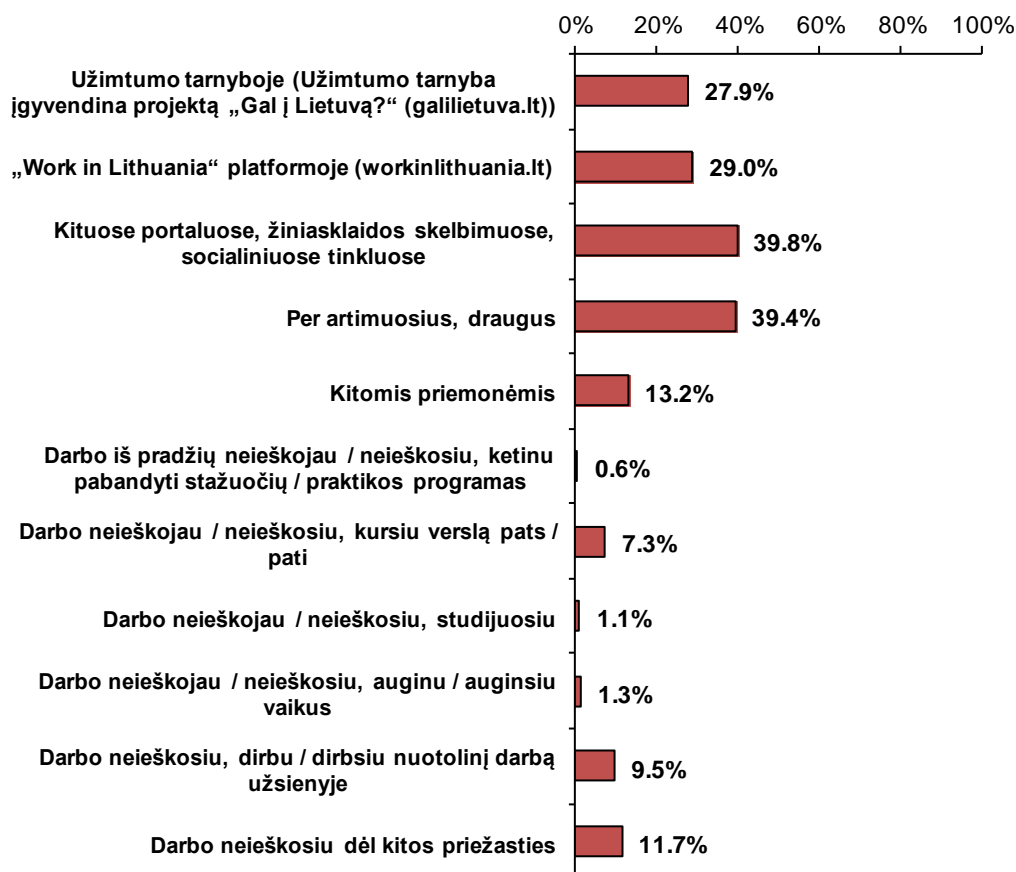

***Kita:** ne, kol kas ši tema neaktuali (3,4%); taip, jei seminaras būtų aktualiomis temomis (0,2%). Kiti variantai buvo minimi dar rečiau.

45% planuojančių kada nors grįžti gyventi į Lietuvą apklausos respondentų išreiškė norą dalyvauti internetiniuose seminaruose, informaciniuose renginiuose grįžimo į Lietuvą temomis. 6% respondentų jau dalyvavo tokiuose renginiuose, 4% teigė, kad informacija jiems buvo naudinga. 55% planuojančiųjų kada nors grįžti gyventi į Lietuvą tokio tipo seminarai ir renginiai nebūtų naudingi, jie informaciją ketina susirasti patys.

51 pav. **Planuodami grįžimą / persikėlimą į Lietuvą, darbo ieškojote / ieškotumėte:**

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad kada nors planuoja grįžimą į Lietuvą (N=987)

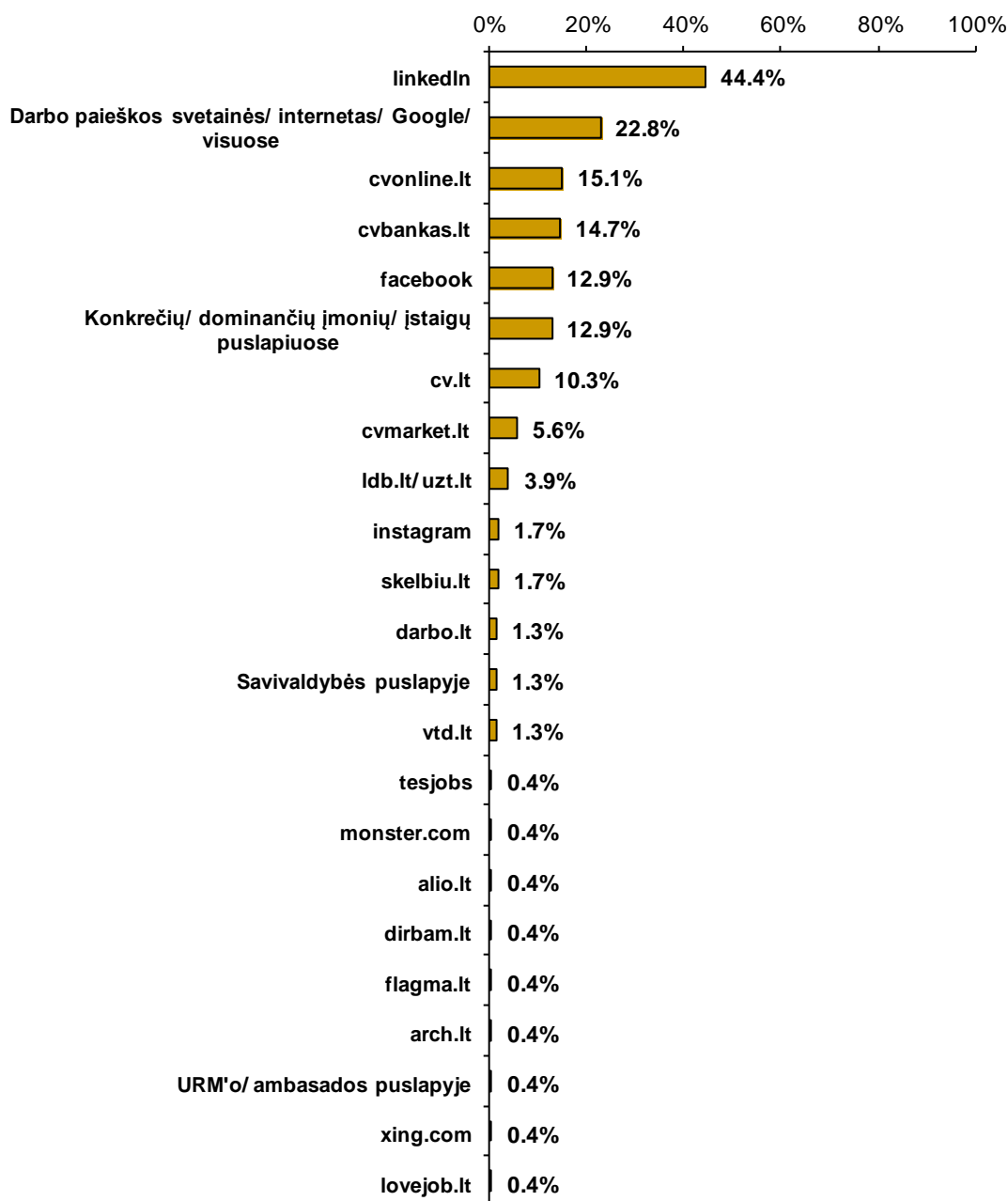
***Kitomis priemonėmis:** per pažįstamus/ asmeninius kontaktus/ buvusius darbdavius (4,4%); įdarbinimo agentūros (1,4%); tiesiogiai konkrečiose darbovietėse (1,3%); visais įmanomais būdais (0,5%). Kitos priemonės buvo minimos dar rečiau. 5,1% priemonių, kuriomis ieškotų darbo, nekonkretizavo.

****Kita priežastis:** pensijinis amžius/ planuoja grįžti tik sulaukę pensijinio amžiaus (6,2%); turi darbą Lietuvoje/ dirba nuotoliniu būdu/ susikūrė finansinę gerovę (1,6%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Planuojantys kada nors grįžti gyventi į Lietuvą apklausos respondentai darbo ieškotų pasitelkiant artimųjų bei draugų kontaktus – 39% (2021 m. – 40%), „Work in Lithuania“ platformoje – 29% (2021 m. – 35%), Užimtumo tarnybos duomenų bazėje – 28% (2021 m. – 31%). Ieškotų darbo kituose portaluose (be čia anksčiau išvardintų) – 40% (2021 m. – 52%). 13% apklausos respondentų nurodė, kad darbo ieškotų kitomis priemonėmis, pvz., per asmeninius turimus kontaktus, buvusius darbdavius, įdarbinimo agentūras, kreipiantis į juos dominančias įmones tiesiogiai ir pan.

52 pav. **Darbo ieškojote / ieškotumėte kitomis priemonėmis (atviras klausimas)**

Klausimas buvo užduodamas lietuvių k. Atsakinėja respondentai, nurodę, kad darbo ieškotų kituose portaluose, žiniasklaidos skelbimuose, soc. tinkluose (N=232)

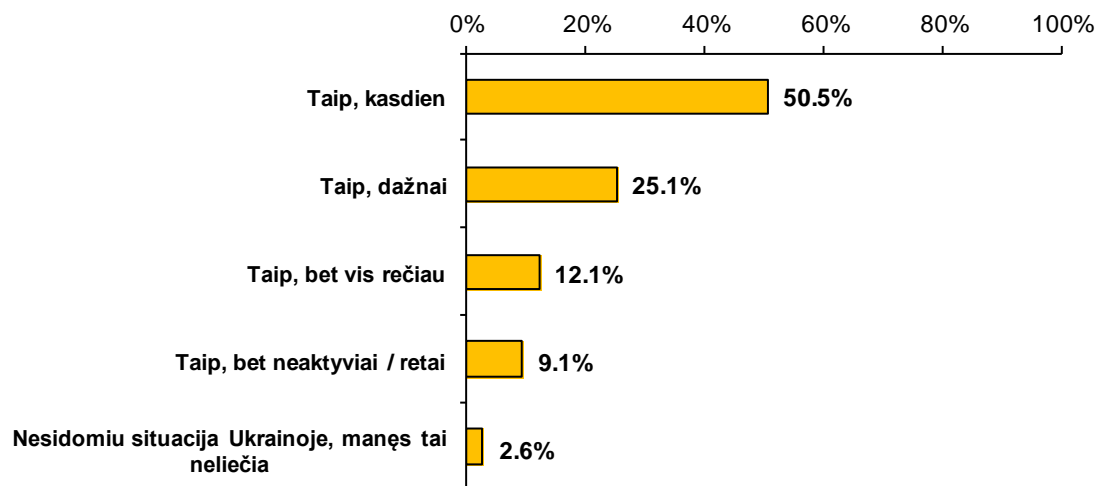

Respondentai, nurodę, kad darbo ieškotų kituose portaluose, žiniasklaidos skelbimuose ar soc. tinkluose, dažniausiai minėjo portalą linkedIn.com – 44% (2021 m. – 38%), darbo paieškos svetaines/ internetą – 23% (2021 m. – 17%), darbo paieškos portalus cvonline.lt – 15% (2021 m. – 16%), cvbankas.lt – 15% (2021 m. – 19%) ir kt.

5.11. Ukraina

53 pav. Ar sekate informaciją apie Rusijos karą / agresiją prieš Ukrainą?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja visi respondentai (N=1371)

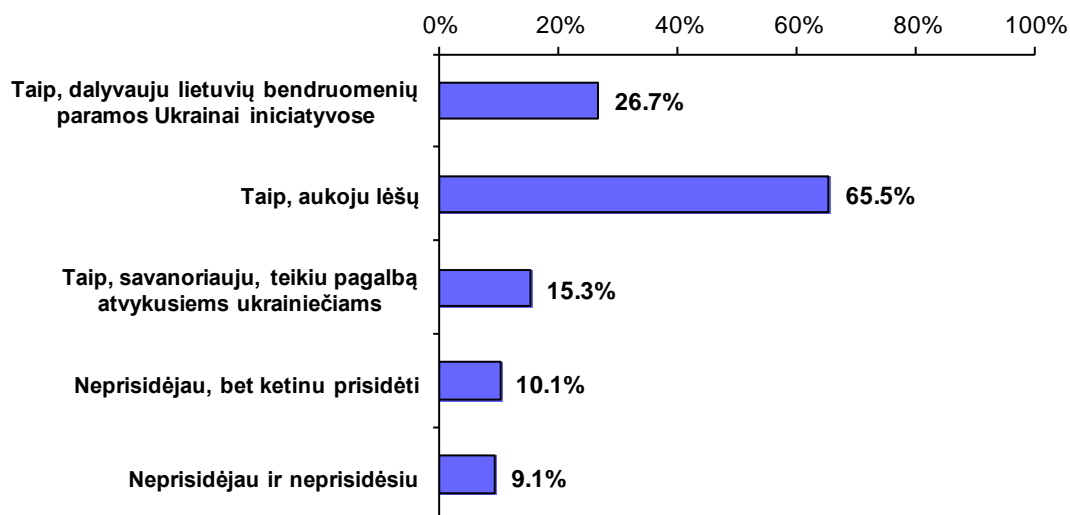

*Kita: ne, per didelis stresas/ nieko negaliu pakeisti (0,2%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau.

Pusė apklausoje lietuvių kalba dalyvavusių Lietuvos diasporos atstovų (51%) teigė, kad informaciją apie Rusijos karą prieš Ukrainą seka kasdien, kiti 25% respondentų nurodė dažnai sekantys šią informaciją, 20% – rečiau, 3% nurodė nesidomintys situacija Ukrainoje, manydami, kad tai jų neliečia.

54 pav. Ar prisidėjote / prisidedate prie paramos Ukrainai?

Klausimas buvo užduodamas tik lietuvių k. Atsakinėja visi respondentai (N=1372)

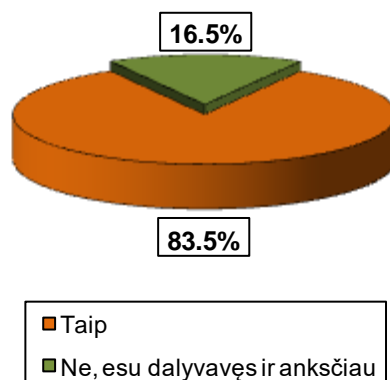
27% diasporos apklausos dalyvių nurodė, kad dalyvauja lietuvių bendruomenių paramos Ukrainai iniciatyvose, net 66% respondentų – aukoja lėšas Ukrainai ar nuo karo nukentėjusiems jos žmonėms, 15% – savanoriauja ir teikia pagalbą į jų šalį atvykusiems ukrainiečiams, 10% – dar neprisidejo prie paramos Ukrainai, tačiau ketina prisidėti, 9% – neprisidedantys ir neprisidėsiantys.

5.12. Dalyvavimas apklausose

55 pav. Ar šioje Lietuvos diasporos apklausoje dalyvaujate pirmą kartą?

Klausimas buvo užduodamas lietuvių, anglų ir ispanų k.

Atsakinėja visi respondentai (N=1594)

Didžioji dauguma (83%) Lietuvos diasporos apklausos dalyvių apklausoje 2022 m. dalyvavo pirmą kartą (2021 m. – 82%), kiti 17% dalyvavo ir ankstesnėse apklausose (tarp jų ES šalyse gyvenančių buvo 23%, turinčių magistro ar daktaro laipsnį – 21%).